

GAZDASÁGI LAPOK

33. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Augusztus 15.

Horváth István mezőturi gazdaságában,
az országos tenyészállatvásárok al-
kalmával többszörösen kitüntetett

Karakul-juh tenyésztéséből

2 darab 3 éves kos, 1 darab 2 éves kos,
15 darab 1 éves kos, 6 darab 1/2 éves kos-
bárány, 5 darab 1 éves anya, 10 darab 3-4
éves anya és 6 darab 1/2 éves anyabárány
eladó.

A szőlő trágyázása.

Írta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, **Budapest, VIII., József-utca 15.**

Kiválasztás utján

nemesített borsmenta

(Mentha piperita)

palántákat,

a melyek nem degenerálnak, ez-
renként 15 koronáért szállítok.

KEVICZKY VILMOS
Bakabánya (Hont m.).

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását eredeti **Fowler-féle**
gőzekével,
éppugy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez
elvéve

WOLFF ERNŐ — gőzszántási vállalkozó —
BUDAPEST-KELENFÖLD

A munkáltatási idényre ajánlunk

elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitűnő vidéki perzselt

munkásszalonnát,

valamint pestvárosi

disznósirt

a legmérsékeltbb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznósir- és szalonnanagykereskedők, **Budapest, IX., Hentes-utca 17/G.**

Sürgőnyozim: „Weiszefett, Budapest.“ Interurban távbeszélő „József“ 14-50.

GR. BERCHTOLD LIPÓT és NEJE KÁROLYI FERDINANDA GRÓFNŐ
Ő EXCELLENTIAIK URADALMAINAK NÖVÉNYNEMESÍTŐ TELEPEI.
Központ: **ÁRPÁDHALOM (Csongrád megye.)**

SZÉKÁCS ELEMÉR jöszágigazgató által a legszigorubb egyedtenyésztési rend-
szer szerint

nemesített magyar búzák

kerülnek eladásra az árpádalmi és peresznyei uradalmakban.

A búzák ára métermázsánként:

50 kg.-tól 10 métermázsáig terjedő rendeléseknél	56 korona
nagyobb rendeléseknél	52 »
egész waggon vételénél	48 »

Az árak az uradalmi állomásokra szállítva értetnek zsák nélkül.

Prospektussal ingyen és bérmentve szolgálunk.

A búzák megrendelhetők az **URADALMI IGAZGATÓSÁGNÁL**
ÁRPÁDHALOM, (Csongrád megye) valamint a **MAGYAR MEZŐ-
GAZDÁK SZÖVETKEZETÉNél** is **BUDAPEST, V., Alkotmány-
utca 29. szám alatt.**

Farkas rendszerű
Sodronyüveges
istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-u.8

sszes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
Idomvas-
ablak

legerősebb
legolcsóbb

Uj és egyszer hasz-
nált lisztes és korpás **ZSÁKOKAT**
legjobban és olcsón szállít:
SCHLESINGER és TÁRSA
zsák- és ponyvakölcsonzó Intézet
Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.
Kévekötk-, ponyva-, zsineg-, juta-
és lengyártmányok gyári raktára.
Telefon 15-28. Telefon 15-28.

EREDETI STOCK MOTOREKE

nagyszámu rendelés folytán csak
szeptemberi szállításra kapható.

1200 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI és BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRÓDÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt

**ZSÁKOK,
PONYVÁK.**

Hazai zsák- és ponyva- gyár és kölcsönintézet NAGEL ADOLF

Budapest, Arany János-utca 10.

Sürgönczim: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104—10 és 35—92.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmá-
solatok csatolandók. Eredeti bizonyít-
ványok elvesztéséért a kiadóhivatal
nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

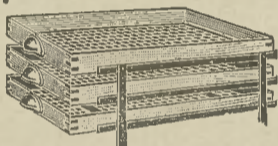
A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér
a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér.
a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly
levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges
póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Állások, pályázatok,
valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben“. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Kovács János 58 éves, róm. kath., gyakorlati gazdasági állást keres. Kiseb és nagyobb gazdaságban mint intéző, ellenőr és gazdasági irnok volt alkalmazva, jó bizonyítványai vannak. Lakása Budapest, VIII., Lujza-utca 23., II. em., 36. ajtó.

Tűzhely-aszalók

3 cserénnyel 6.60 K
4 cserénnyel 8.— K
árban szállít darabonként bérmentve

Siebwaren-Fabrik
(szitaáru-gyár)
Joh. Bukowsky
Linz 139.

Utasítás zöldség, burgonya és gyümölcs szárítására, ingyen.

Azonnal szállítok minden mennyiségben és minőségben:

**Nyersolajat
Mótorbenzolt
Mótorkenőolajat
Hengerolajat**
valamint mindenféle olajat.

WEISZ JÓZSEF

a wieni „Climax“ nyersolajmótorgyár
BACHRICH ÉS TÁRSA betéti társaság
vezérképviselője

Budapest, VI., Gyár-utca 20.
Sürgönczim: „CLIMAX“, BUDAPEST,
Telefon: 71—01.

A 32 év óta fennálló FISCHER-féle

ZSÁK- és PONYVA-

GYÁR BUDAPEST,
Nádor-u. 31-33.
egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokrócok,
valódi amerikai
Manila-kévekötelők,
SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánál.
Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Nev és védjegy
Törvényes szabalom.

Reitter Oszkár
nagybecskerekeli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya a „PATKÁNIN“
patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona
mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.
A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy külföldi gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskereken.

Földhaszonbérlet.

Hont vármegyében, országot mentén, 5 km.-re vasutállomástól, tulnyomóan síkfekvésű 348 m. holdas birtok, melyből 278 hold prima szántó, 30 hold rét és 40 hold rétlegelő, októbertől egy, esetleg kettő évre bérbeadó. Közvetítők nem díjaztatnak. Értekezni lehet **Lamos Elemér** királyi ügyésznél, **Ipolyságon.**

Őszi búkköny 65 korona,
őszi árpa 35 korona,
biborhere 60 korona.

14 mustra igás ökör 2 korona 80 fillér.
Muharmag 55 koronájával eladó.
Kopasz buza vetőmag 50 kor.
Béruradalom Sárszentmiklós.

500—1000 fogoly lelövését

keresi augusztus hóra korrekt uri vadász.

Ajánlatok a lödij és terület kitüntetésével „Uri vadász“ alatt a kiadóhivatalhoz intézendők.

BENZOLINO

a BENZIN legjobb pótléka.

Legalkalmasabb hajtóerőanyag mindennemű benzinmotorhoz.

BENZOLINO

méter-**140 K.** Nem esik pénzügyi hivatalos ellenőrzés mázsája alá. Beszerzésére nem kell hatósági vagy hadügyminiszteri engedély. Kapható bármely mennyiségben:

STERN HERMANN

BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 24. III. 4.

Minden megrendelés azonnal lesz szállítva. Sürgősség esetén kérem a mennyiséget távirati úton megrendelni.

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártok azonkívül

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyúi azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfak permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szórával) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.
Kérienek leirast. Képviselek kerestetnek.

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető. A szivattyúk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King“ tömlővezetékekkel többet teljesít, mint 20 ember ecsettel és mindenféle állványozást és előmunkát teljeslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . . 20 kor.
Fél évre . . . . . 10 „
Negyed évre . . . . . 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz csomizandók.

HIRDETÉSEK

a lap kiadóhivatala vess fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt ozlkkékért minden utányomási jog fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	377
Tárhoza — Esetek	378
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kitéhez- tetésével. — Löhnerer Andor	378
A gyomirtás jelentősége ez idén. — Gyomirtó szerek. — Gyulay Károly	379
Gyümölcsdrágaság Budapesten. — osy	380
Kérdések és feleletek	380
Kérdések: Ószi barackok levélfodrosodása. P. R.	
Feleletek: Gyümölcsösök kert berendezése. Ferenczi Endre. — A kévekörtárogatógépbe hány lovat fogjunk. Vladár Endre. — Részletezés váltóra. Balogh Bálint	
Kisebb szakközlemények	381
Hírek	382

(Várható termés. — H. T. kevés személyzete. — Korpaközpont. — Pénzpiacról. — Cukorgyártás kezdete. — Kismalmok benzinhiánya.)

Még mindig több az esős, mint a derült nap és így a cséplési munka nehezen halad, de meg a nyirkos, sőt részben csirázott gabona miatt nem csak annak minősége, de mennyisége is tetemesen apadt, úgy hogy a legújabb miniszteri jelentés ismét leszállította a reménybeli termés nagyságát, pedig most már próbacséplések alapján állította össze a statisztikai hivatal a kimutatott számadatokat. Közeledik a hivatalos kimutatás is azon számhoz, melyet mi elejétől fogva buzatermésünk eredménye gyanánt kijelentettünk. Pedig bárcsak ne volna igazunk, bárcsak sokkal több lenne a terméseredmény.

Legújabb adatok szerint remélhető gabona-termés:

buzából: 43,605.353 q
rozsából: 12,220.662 «
árpából: 12,840.881 «
zabból: 11,961.107 «

A kapások meglehetősen javultak, de ugy ezeknek, mint a szőlőnek, több meleg, csapa-

dékmentes napra volna szükségük, különben kevés lesz a jó bor, nem lesz elég édes a cukorrépa és a kukorica nem fog kellő időben beérni.

A miniszteri kimutatásból a kapások minőségi táblázatának összesítéséből kitűnik, hogy a jó, közepes és gyenge termésű vármegyék száma a következőképpen alakul:

Vármegye	Tengeri		Burgonya		Cukor- répa	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Kitünő	—	—	—	1	—	—
Kit. és jó köz.	3	—	1	—	—	—
Jó	32	28	38	30	24	20
Jó-közepes	7	7	13	14	7	11
Közepes	14	16	10	18	19	18
Gyenge közepes	—	4	1	—	1	2
Hyenge	—	1	—	—	—	—

Tengerit 7 és cukorrépat 12 vármegyében nem termelnek.

(Lapzárta után kaptunk egy gazdasági levelet, melyet csak jövő héten közlünk, ez is szomorú hurokat penget.)

A H. T. működése ellen már nemcsak közép- és kiscsászák panaszkodnak, mert ezideig leginkább csak a nagy, nagyobb és legnagyobb birtokosokat favorizálta, hanem már a vidéki megbízott és meg nem bízott kereskedők is kifakadnak részint nyíltan, részint suttymóban (ugy négy szem között) a borzasztó nagy károkat okozó késedelmeskedés miatt.

A H. T.-imádók dicshimnuszszövege ily dörögdelmes kirohanások mellett nem is hallható. Hisz azon érv, hogy oly kevés személyzettel mily óriási munkát végez a H. T., nem fogadható el, mert ha az óriási erőfeszítés mellett is megkésik, jele annak, hogy kevés a munkása, tessék hát több segéderőt szerződtetni, van még elég alkalmas egyén hazánkban, csak hívni kell őket!

A gazdák kíváncsiságát felcsigázták azzal, hogy hetek óta irtak s beszéltek egy létesítendő korpaközpontról. Végre a héten megalakult, tehát nem lehet mondani, hogy koraszülött, mert a megfogalmazás után elég szép idő telt el, csak a vajadás tartott sokáig s ilyenkor tudvalevőleg az anyák mellett a gyermek is elgyengül, sőt néha életképesége is kérdésessé válik.

Teljes bizalommal tekintenek most még a gazdáink ezen új alkotás elé, mert reménylik, hogy állatállományuk fenntartása, illetve a hizlalás és a tehenészetek prosperálásához oly feltétlenül szükséges korpát megfelelő előnyös árban fogják tudni szerezni s nem lesznek oly eshetőségeknek kitéve, mint a múlt évben, midőn

a korpahiány miatt sok állatot elveszítettek, tehenészetet beszüntettek s hizlaldát feloszlattak.

Csak azután gyors legyen az intézkedés és e tekintetben ne vegyék mintának a H. T. eddigi eljárását.

Vidéki pénzügyekben szaporodnak a betétek, most, hogy megindult a gabona-eladás, de azért nem esnek kétségbe, hisz szívesen látott vendég a betét, mert az eddigi váltóviszleszámitolásoktól megszabadítja az intézeteket. Aztán tud magán segíteni, a ki kissé körültekintő. A.-ban p. o. az egyik bank öt jobbmódu gabonakereskedőnek (kik azonban a 100.000 korona óvadékot a H. T.-nek nem tudták volna a magukéból letenni) kölcsön adta a kauzióra a pénzt de kellő biztosíték mellett s most nem kell 3% kamatra fővárosi hitelintézetbe küldeni heverő tőkéit. Másik takarékpénztár a járásnak (a községek, mint erkölcsi testületek szavatossága mellett) adott kölcsön rozs- és buzabevásárlásra szép — éppen nem kicsi — összeget, mert a járás lisztzükségletét maguk akarják fedezni.

Az értékpapírok ára is felment kissé az oroszországi győzelmek folytán.

Csak az élelmiszerdrágaság nem akar enyhülni, kivált a fővárosban s egyéb oly helyeken, hol hiányzik a kellő erély a vezetőkörökben.

Mint értesülünk, a cukorgyárak szeptember 1-én megkezdik működésüket, mert fogytán a cukorkészletek, pedig mennyit sirtak, hogy nyakukon marad a sok cukor, mert a külföldre semmi sem megy mióta háború van.

A kismalmokról szolt multkori szemlénekben az ének, azóta jött is rendelet garmadával, de bizony a kismolnárok nem segítettek mindez egy jottányit sem, sőt némelyek, kik talán néha még némi vámörléssel tudtak volna munkát találni, szinte kénytelenek valának üzemüket teljesen beszüntetni, mert hajtó erejük bezinmotor lévén, nem kaphattak — minden utánjárásra benzint — legfeljebb a patikában, de ez oly drága, hogy vele örlötetni nem lehet. A gépet benzol, benzolin stb. nevű surrogátumokkal lehetetlen volt működtetni s így inkább felhagytak az örléssel és a gazdák kénytelenek vámörlés miatt messzebb elfuvarozni gabonájukat.

A galicziai források már birtokunkban vannak és még mindig benzinhiányról szol a panasz. Mikor lesz ezen türethetetlen állapotnak vége?

**TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENERICSUTKÁBÓL**

a LANZ-féle örlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tenericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Eredeti
amerikai **CASE** gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhez- tetésével.

Irta: Lőherer Andor.

Az Osztrák-Magyar Bank 1914 július 23-án 1,589,247.000 K ércz-készlettel bírt, amely 40%-os fedezeti arány mellett 3,973,117.000 K bankjegy kibocsátását tette lehetővé — és ha igaz, hogy a bank 4.7 milliárd bankjegyet bocsátott ki, ez is egyharmadával volt arannyal fedezve! a mi teljesen azonos a németek fedezeti arányával.

Tehát az államok a háboru kilenc hónapja alatt máris 15 milliárd korona rengeteg összeggel adósdottak el, jegy kibocsátó bankjaikkal. Természetes, hogy a jegybankok fedezeti rendszerüket felfüggesztették, de egyúttal a készfizetéseket valamennyien beszüntették.

Az aranyfedezet — íme — egyszerre csődöt mondott nálunk is. Ezért minden állam a hitelműveletekhez volt kénytelen folyamodni.

A jegybankok aranyáért az utóbbi hetekben (1915 május 15-én) tudvalevően nagy harcz folyik, különösen a londoni nemesfém piacon, hogy erre támaszkodva a szükséges pénzt előteremthessék, noha az aranytartalékok normális összege megfelelt a békés állapotnak, mert

az orosz állami bank aranya tett 1913-ban ..	4.010-8
a német birodalmi bank « « « ..	1.560-9
a francia bank « « « ..	3.486-5
az osztrák-magyar bank « « « ..	1.253-3
az angol bank « « « ..	862-6
összesen	11.174-1

Az egyévi aranyzaporodás tenne 1.352-5 milliót, mások szerint 1.536 milliót. Az eltérés tehát kitérés 184.5 millió K.

A világ aranytermelése 1891-ben 645 millió K volt, 1902-ben 1536 millió korona, tehát a termelés 238%-kal emelkedett s ha eléri a két milliárd koronát, akkor ezt teljesen elegendőnek ítélik, hogy a világnak normális érne- és ipari szükségleteit kielégítse! Tehát, a kik ideig a világnak a hitelét szabták meg, most egyszerre ők szorultak hitelre!! a hadiköltségek óriási emelkedése folytán.

Anglia tehát, hogy kis számu saját szoldos hadseregének ellátása mellett: francia, orosz, belga és japán szövetségeseit a szükséges hadiszükségletekkel — a jegy kibocsátó bankon túl — ellássa, 1914 november elején 350 millió fontról — 8400 millió koronáról — szóló 3-5%-os kincstári jegyeket bocsátott ki, amelyre kereken 10 milliárd K-t jegyeztek, 95%-os kibocsátási árforlyam mellett és 10-13 év múlva — névértékben való visszafizetés feltételével.

A kormány kötelezte a jegybankot, hogy kibocsátásaira — három évre, azaz 1918 márczius 1-ig — lombard-előlegeket nyújtson, 1%-kal a mindenkori bankkamatlábon alul. A törlesztéssel a kölcsön 4-11%-ot jövedelmez, tehát az 5% mellett ezen tőkebefektetéssel a kölcsön 0-11%-ot hoz.

Az angol kincstár minden más kibocsátást eltiltott, hogy minden tőkeerőt a háboru céljaira tartogathasson, mert egy év alatt ez 600 millió fontba került, vagyis kereken 15 milliárd koronába! — a mikor az egy évi tőkeképződése az országnak csak a felét teszi!.

Előttünk ez a 15 milliárd rengeteg nagy összeg. Mennyi árut kell ezért szállítani. Anglia azonban rengeteg jövedelménél ezt nem tekinti soknak, főleg, a mikor világkereskedelmi szupremáciájáról van szó — és ha ezt is figyelembe vesszük, hogy a statisztikusok szerint Európának a fegyveres béke fenntartása az utolsó harmincz évben 444 milliárd koronájába került.

Azt állítják, hogy az orosz-japán háboru 1904. évi februártól 1905. évi szeptemberig, tehát 18 hónapig, 10 milliárd koronába került. Ebből 6 milliárd esik Oroszországra.

A krimi hadjárat 3900 millió K-ba került az oroszoknak, a miből Anglia 1560 milliót fizetett vissza.

A búr háboru 4,238,960.000 K-ba került Angliának.
A német-francia háboru 6.320 millióba került.

A mostani világháboru titokban pénzügyileg is az egyes államok már régtől készülődtek. A legutóbbi években a háborus beruházások — nagy átlagban — mintegy 20-40%-át emésztette fel, békeidőben, az államok kiad sainak.

Ezen hadügyi kiad sok, csaknem minden államot rendkívüli kölcsönök felvételére kényszerített. Európának eme kiadásait — becslések szerint — mintegy 9 milliárd koronára teszik, ami nyilvánvalóan az alacsony becslés. Anglia 1.752 millió K-val áll az élen, Oroszország 1.704, Németország 1.680, Olaszország 624, s a többi európai államok 984 millió koronával szerepelnek. Ez azonban csakis 4 millió fegyveres erőre vonatkozik, holott ma 27 millió ember áll fegyverben, tehát ama 9 milliárd hétszerezését kell csak a béke alapján számítani, a mi mintegy 60-63 milliárdra rug. A hars kiadás pedig — a mint most látjuk — tetemesen felülmúlja a békében való beruházás költségeit.

A hadviselés költségét 20 K-tól 50 K-ig számítják naponként és fejenként s ha csak átlagban 30 K-val vesszük is fel, 12 hónapra ez egymagában a 27 millió koronánál nem 60-63, hanem már közel 260 milliárd koronára rug; 50 koronáj val pedig 494 milliárdra a hadfőlszerelés, a háborus beruházások, a szükséges vasutak és műutak építése, a repülőgépek, az automobilok, a vasuti vonatok, a páncélok és drótsővények, a katonai ellátások, a municzió drágulása, a rokkanttalapok, nyugdíjak, járulékok és a rengeteg hadi kártalanítások minden bizonnyal megduplazzák ama 260 milliárdot.

Minden szükségleti cikk növekedő ára rohamosan és nem sejtett mértékben emeli ezen hadiköltségek mértékét.

Sidney Webb angol szociálpolitikus szerint Angliának minden perceze, ójjel-nappal, 11 forintjába = 264 koronába kerül, e szerint pedig az egyévi háboru 166.966,272 koronába, holott előbb az «Economist» Anglia háborus kiadásait naponta 36 koronájával csak 13.176 K számította. A jövő és a végleges elszámolás fogja azonban csak a tényleges és végleges összegeket feltüntetni, ha majd ezeknek az adók utján leendő fedezetéről és behajtásáról leendő szó. Ezek a számok és számítások — úgy látszik — mind szintén a közönség megtévesztésére közöltetek. Ezeket le is, felfelé is redukálni kell. Ha való mindama közölt hír, a mit a lapok hoztak a kölcsönműveletekről, akkor 12 hónapra az angoloknak 17 milliárd 316 millióba és a francziáknak 15 milliárd 718 millió frankba került volna a háboru ideig. Ez a kéttétel magában is már meghaladja a 33 milliárd K-t, a mi igazolja újból, hogy az eddigi becslések és számítások messze maradnak el a valóságos és tényleges kiadások összegétől, a mely összegekben a háborus előkészületek nincsenek betudva.

Az egyes államok adóssága azonban ideig is rettentő teherként nehezedett a népek vállaira, a miért a mai világháboru költségei és végleges terhei egészen új pénzügyi probléma elé állítják a világot

Berlin szerint állami adóssága	Fejenként M.-k.
Angliának	327.61
Franciaország	663.09
Oroszország	136.98
Belgium	392.86
Szerbia	106.80
Montenegro	80.46
Japán	100.70
Németbirodalom	73.78
Ausztria és Magyarors- ország	194.80
Törökország	120.--
	87,196 millió Márka.

(Folytatjuk.)

TÁRCZA.

E s e t e k.

II.

»Tessék mindent kellő időben megrendelni« írja minden lap, minden cég, minden miniszteri s egyéb rendelet, tehát ezt már nemcsak minden ember tudja, de még a verebek is ezt csiripelik a kazal tetején.

Komám, T. Miska, különben is pontos gazda, hát már június elsején akurátusan megírta az egyik nagy magkereskedő-cégnek, hogy neki ennyi meg ennyi q tarlórépa magra lesz az idén szüksége, tehát azt azonnal utnak indítsa. Irt is a cég, hogy a megrendelést tudomásul vette, elfogadta és amint csak lehet, küldi. Ma, midőn e sorok tollam által

kibocsátatnak, augusztus nyolczadikát írják, tehát kilencz hétnél is több elmúlt a mag megrendelése után, hanem azért annak se hire, se hamva. A gazda nem hibás, elég korán rendelt, a cég nem hibás, réges-régen fel akarja adni, de a vasut nem szállítja, mert katonáknak fuvaroznak arra felé, hol a komám lakik. Ki hát a hibás? Bizony az az alattomos talián, mert háborut üzent nekünk.

Ezzel a komámmal történt meg az is, hogy majdnem arató nélkül maradt. Ugyanis április elsején próbált a vidéken minden uton-módon néhány aratóra szert tenni, de mert asszentáltak minden épkezláb embert tizennyolcztól ötvenig, hát alig maradt valaki a faluban, mert 90% bevált. A ki itthon ragadt, az meg kellett a kisbirtokosok gabonáit levágni, mert az asszony nép nem vállalkozott ilyesmi munkára. Hát április másodikán utnak indította

egy fogdmegjét a Miska, a ki mindenhol bekopogtatott s szentelenebb volt a verébnél is, olyan mint a piaczi légy, mert ha kilenczszere kidobták, tizedikszere is bement. Ez megjárta minden fogolytábor és valamennyi miniszteriumban x-szere kilincselte, de két hónap múlva azzal a szomorú hírral jött vissza, hogy nem adnak foglyot, későn kérték, nem adnak menekültet, mert előbb kellett volna kérti.

Már ekkor Miskának minden békétürése elfogyott, lévén június eleje, sürgönyileg a kormány elnökéhez fordult, kérve, hogy segítse ki munkásokkal. Jött vissza a válasz, hogy meglesz, van még fogoly, van még menekült, de tessék máskor korábban jelentkezni. Megérkeztek a munkások éjjel, értesítést előzőleg nem küldöttek, a szomszédék kóróispánja kint volt véletlenül az állomáson, lefűlelte az embereket és vitte őket haza Pityipalkó-

Saját földjén kockázat nélkül

győződhet meg arról, hogy a

CATERPILLAR motoreke

jelentékenyen olcsóbban és gazdaságosabban dolgozik, mint bármely más géperejű szántókészlet, mert komoly vételszándéku nagyobb gazdaságoknak hosszabb idejű próbaszántásra szállítjuk.

A hazai viszonyoknak megfelelőleg tökéletesített 1914. évi Caterpillar a legválogatottabb, kopásnak ellentálló speciális anyagokból, rendkívül szolid kivitelben épül s így a tartósság és üzembiztoság szempontjából is megfelel a legmesszebbmenő kívánalmaknak s karbantartása elenyészően csekély költséget igényel.

HOLT CATERPILLAR COMPANY

VEZÉRKÉPVISELETE:

BUDAPEST, V., HOLD-UTCZA 5.

A gyomirtás jelentősége ezidén. — Gyomirtó szerek.

A szemle, a mit kisebb-nagyobb mezőgazdaságok területein ezidőszerint tartani alkalmunkban és módunkban áll, a különböző, nálunk termelt főbb kultúrnövények külső képe szempontjából, de legfőként a mi a gyomosodást illeti, nem mondható ma nyugtalanítónak. Attól lehetett tartani, hogy a rendelkezésre álló normális munkaerő hiányában a gyom tulságosan is ellepi a földeket. Az öregek, a nők és a gyermekek, minden kitelhető igyekezete e téren is jelentékenyen segítségünkre volt ez idén; de némi részben a növényi élet általános fejlődésére nem éppen kedvező, hosszantartó tavaszi szárazság is hál' istennek már megszűnt esőhiánynak is meg volt legalább az az egyetlen előnye, hogy a gyomnövények létfeltételeit szembeötlően megakasztotta. Mert bizony tagadhatatlan, hogy a káros gyomfélék pl. egymagában a zabnál nagyobb arányú elhatalmasodásuk esetén 70—75%-os termésvesztéseket is okozhatnak.

A szükséges gyomirtás terén, hogy mégis a legelőtöbbségben szükségeseket elvégezhetjük az a kisebb és legkisebb üzemekben is csak azáltal vált lehetővé, hogy az asszonyok és a gyermekek a gyomirtáshoz szükséges kapával és aczatólólóval stb. irtóeszközzel gyakorlatban tudnak bánni s így gyors munkát is végezhetnek.

A gyomirtást igénylő legelterjedtebb növények sorából a nálunk honosak közül csupán a nehezebben kirthatókat és legszaporábbakat említem az alábbiakban. Ezek pedig a vadrepece, a repcsénrettek, a vadmohar, a vadbüköny, az utifű, az üröm, a szarkaláb, a szerbtövis, a székfű, a pipitér, a pitypang, a csibehur, a pipacs, a pástortáska, a kikerics, a mécsvirág, a labodák, a konkoly, a buzavirág, az iringó, a farkastej, a zsurló vagy békarokka, az aranka, az aczat, stb. stb.

Az elősorolt gyomnövények kiirtásának lehetőségét lényegesen könnyíti néhol az a körülmény, hogy sorukból egyesek egy-egy helyen időnként bármily nagy tömegben lépjenek is fel, az ilyen helyek szerteszét az országban csak szórványosak. Mások megint csak egyes esztendőben hatalmasodnak el, hogy közben, a gazdák igaz öröme, jelentkezésükben több éven át szüneteljenek. Egyesek végül kizárólag az ősziakat, mások a tavasziakat támadják meg, mint pl. a repcsén, retek és a vadmustár stb.

A gyomelhatalmasodás lényegesen függ az időjárástól, a vetéscsökkentéstől, ez utóbbival kap-

csolatos talajmégmunkálástól, az alkalmazott műtrágyák minőségétől és mennyiségétől is, főleg ezek sorában is első helyen a szuperfoszfátból és a gyomirtást egyben elősegítő kálisótermékek alkalmazásától. Ott, a hol az őszi és a herefélék a rendszeres műtrágyázástól tavasz beálltakor, buja sűrű vegetációt nyertek, éppen abban az időpontban, a midőn a kikelő gyommag és annak a vegetációja a maga létfeltételeit biztosítani igyekszik, erre pedig a kellően műtrágyázott és így jól táplált kultúrnövények sűrűségében képtelen, a gyomféle is időnek előtte elenyved. A műtrágyázásnak tehát közvetett utakon is igen jelentős szerep jut itt osztályrészül, kellőképpen tudja is azt mérlegelni a német gazda, a ki egyes műtrágyafélékből, nevezetesen pedig a foszfátokból és a kálisókból tiszszerte, sőt huszszorta többet használ fel évente, mint a mi gazdaközönségünk. De meg is van aztán az illő jutalma, mert terméshozamait rendszerint megtöbbszörözi. A nálunk honos gyomfélék két legszaporábbja, nevezetesen a repcsénrettek és a vadrepece csak egyetlenegy növénye is, évente átlag 12000 magot ad. Így aztán minden egyes gyomnövény-szálnak 12 ezerszeres szaporulata pár év alatt a hasznos növénykultúrák holdjainak százezreit fenyegetheti végveszedelemmel ott, a hol keveset nem védekezünk a baj ellen. A mi munkaerő és eszköz tehát rendelkezésünkre áll a mai, nehéz háborús időkben, kora tavasztól kezdve a betakarításig, de még azután is igénybeveendő ezidén, hogy a gyomosodás jelen és jövőbeli veszedelmeinek gyökeresen utját vágassuk.

A gyomok elleni védekezés eredményesebb módjaival a mi gazdaközönségünk is kezd tisztába jönni, s ha a gazdaerők javarésze távol is van a harcztereken, az asszonyok és gyermekek e téren sokat tehetnek, de tettek eddigelé is buzgalommal. A hol az irtásban éppen tájékozatlanabb is az itthonmaradt munkálkodó közönség, a hatásági utbaigazítások már nem egy helyen eredményes munkára vezettek e téren is.

A gyomoknak kapával és más egyéb alkalmas eszközökkel való irtásán kívül, nem egy helyen igen előnyösen bevált irtásmódszer és irtóanyagként szerepelnek ma egyes vegyszerek, a melyekről ezuttal is meg kell emlékez-nünk, mert alkalmazásukkal az értelmesebb gyermekek is hamarosan megismertethetők. Ezek a vegyszerek ma a következők: a *vasgálicz* por- vagy folyadék alakjában, permetező szerként alkalmazva;

szállításra. Mire Miska felébredt boldog álmaiból, ott aratott őszi árpát a sok galicziai meg orosz a Palkóék tanyája körül. Lett erre nagy diplomáciai jegyzékváltás, meg hivatalos közigazgatási közbelépés, mire végre vissza lettek tessékelve a munkások (harmadik napra) Miskához, kinek joga volt hozzájuk.

Ma már nagy ügygyel-bajjal kész is az aratás.

*

Egy kurtanemes beállit a főbíróhoz, kivel ugy szegéről-végről atyafiságban volt s kéri, hogy részére a legközelebbi fogolytáborból bizonyos mennyiségű hadifoglyot sziveskedjék kieszközölni, mert neki kell az aratáshoz, de még előbb is jó volna a széna meg luczerna stb. takarmány kaszálásához, gyűjtéséhez és egyéb gazdasági munkához.

Meglesz, csak »pro forma« kell egy községi

bizonyítvány, mely a fogolykiadást véleményezi. Nincs könnyebb, mint ezt megszerezni, ha itt van az a kis papiros, két héten belül lesz fogoly akármennyi. Mondja főszolgabíró.

Elmegy emberünk a község házára, beszél a falu eszével, ez összehívja a kupaktanácsot, s a ki elővesz egy miniszteri rendeletet, (melyből több van már, mint fűszál a réten), a miből leolvassa, hogy foglyokat kaphatni egyes gazdák részére a hadifogolytáborokból, de a község szavatol értük. *Tetszik tudni a község — már mint mi a község fejei, vezetői — szavatoljunk értük.* Így kérem, tekintetes uram, nem adhatjuk ki a bizonyítványt. Ha elvész a fogoly, elővesznek, megbüntetnek, még a fejünkkel is játsunk, nem lehet az kérem.

Így a notárius.

De kérem, mondja a középbirtokos atyafi, én letétbe helyezek önöknél tízezer koronát s

a kálisók mint egyben hasznos műtrágyafélék sorából a kainit;

a *mésznitrogén*, mint egyben légenytartalmu hasznos műtrágya és végül a *kénsav*.

A vasgáliczot 15%-os oldat alakjában permetezzük napfényes időben a gyomnövényzetre. 100 liter vízre számított 30 kilogramnyi vasgáliczoldat teljesen megsemmisíti még a legelhatalmasodottabb vadrepecezt, repcsénretket, pipacsot, sóskafeleket, tatógatót másnéven oroszlánszájt, buzavirágot stb.

Sajnos, a herefélék kényesebb növényzete felette megsínyli a vasgálicz megsemmisítően maró hatását s így ha már éppen hereföldeken védekezünk is kell a gyomosodás ellen, vasgáliczből 15, vagy még ennél is csekélyebb százaléku oldatot alkalmazhatunk csak. Ez a gyengébb oldat, ha a szívósabb gyomokat nem is irtja, de a módfelett kényes vegetációju vadrepecezt és repcsénretket okvetlenül elpusztítja.

A poralakban alkalmazott vasgálicz, mint szóróanyag legmegfelelőbb gyomirtószert, ha a 15% vasgáliczhoz 85% hamut keverünk. A még harmatos, nedves gyomnövényzetre szórt és így ahhoz tapadó vasgáliczpor sokkalta hatékonyabban pusztítja a gyomot, mint a növényzetre bármily magas % fokban adott, de a szikkadt levelekről és virágról könnyen lepergő vasgáliczpor.

Négy főkalásos növényünk valamennyije minden veszedelem nélkül állja a vasgáliczpermetezést. Mindazonáltal a virágzás szakában az ilyen szerek alkalmazása mégis kevésbé ajánlatos. A kalászosok ellentálló képessége a vasgáliczhez, de egyéb permetező szerrel szemben is, abban leli magyarázatát, hogy ezeket a növényféléinket, külső viaszemü vékony rétegük védi, míg ezt a védőréteget pl. a vadrepece és a repcsénrettek majdnem egészen nélkülözni kénytelenek, s így a vasgálicz maró ereje közvetlen rögtön behatolhat a nedvdus, védtelen élősejtékbe; a zab például a gyomokhoz képest ötszörös, az árpa pedig háromszoros vastagságu védő viaszréteggel rendelkezik.

A gyomirtás terén igen jelentős szerephez jutott kivált Németországban, az ottani hatalmas kálisótelepek egyik terméke a kainit. Minthogy a kainitot is poralakban szórják a gyomnövényekre, mindenesetre a legfinomabb poralaku kainit fog e tekintetben céljának leginkább megfelelni. Minél magasabbfoku ugyanis az irtószert porfinomsága, annál erősebb egyben annak tapadó képessége. Kainitból, hogy hatékonyan pusztíthassa az a gyomfélék, katasztrális holdanként legalább is 4 méter mázsát kell a nagyon elgyomosodott területekre szórni. Az

szavatolok a jövődó foglyokért a község helyett, mindent magamra vállalok, csak tessék azt a kis bizonyítványt kiadni.

De a jegyző hajthatatlan maradt és a községi képviselőtestület bölintott rá.

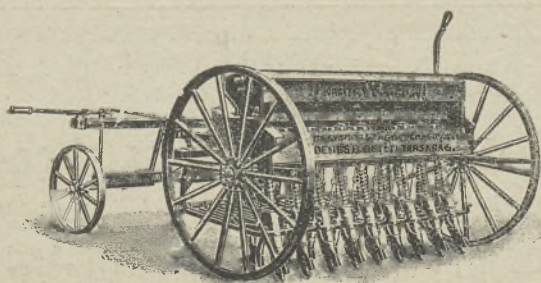
A birtokos fogoly nélkül maradt.

Máshol a nép vezetői okosabbak voltak, a szavatoló pontot is aláírták, de az egyes gazdákat is megkötötték, hogy voltaképpen azok állottak jót mindenért, összes vagyonukkal. Kaptak is foglyot, amennyit akartak és egyeseknek elosztották birtokarány szerint; ki kettőt, ki hármat vagy négyet kapott belőlük. Így pompáson elvégezték az aratást.

Az észt sem egyformán mérik, kinek több, kinek kevesebb jut belőle; de ugy volna jó, hogy akik hivatra vannak a népet vezetni, azoknak legyen belőle kellő porció.

(Folytatjuk.)

Sorbavető és
műtrágyaszórával egyesített

VETŐGÉPEK

ekék, szecsavágók, mezőgazdasági gépek.

Álló köves darálók

köveket sohasem kell élesíteni! Őriási teljesítő képesség! Csekély erőszükséglet!
Waterloo nyersbenzolmotorjainkkal üzemben tarthatók! Kérjen árjegyzéket és ajánlatot.

DÉNES B. BETÉTITÁRSASÁG Budapest, VI., Vilmos császár-út 61/g.

árpánál és a zabnál, kivált ha az még zsengebb, a levelek csücskét kissé megpörkölvi ugyan a kainit, de a növény ezt minden káros utóhatás nélkül kiheveri. Ugyanez mondható a heréfélékről is. A kainitnek, ha abból csak korlátoltan csekélyebb mennyiség jut a talajba, növénytápláló hatást is tulajdoníthatunk, a mely azonban elmarad ha túlbőven kerül a lepergő kainitpor a talajba. Sőt a talaj felszínén is kárt tehet azzal, hogy nagyobb mennyiségben a talajt elkérgesíti. Eppen ezért kötöttebb talajokon a kainit helyett egyéb gyomölő szert ajánlatosabb alkalmazni; a kainittól netán elkérgesedő talajt pedig nyomban porhanyítani kell.

Az oly hasznos légegyértékű méz-nitrogénnek mint gyomirtószernek alkalmazása újabb keltű. Most a háborús időkben alkalmazásba sem vehetjük, mert egyéb nitrogéntartalmú anyagokkal együtt a hadvezetés kénytelen volt ezt is lefoglalni. A mennyiben a méz-nitrogén gyomirtó szerként mégis szóba jöhetne, hatékonyságot csakis az esetben képes kifejtetni, ha a rendkívül sok csapadék következtében a növényzet tapadó képessége a ráhittett porral szemben igen nagy fokú. Méz-nitrogénporból holdanként 30—40 kilót szoktak elszórni. Legfőként a vadrepcezt, a repcsénretket, a pipacsot és a buzavirágot irtja. Heréfélék, burgonya, hüvelyesek igen érzékenyek a kainitporozással szemben s így ezeknél nem is alkalmazhatjuk azt.

A kénsav alkalmazása, mint gyomirtószer is, újabb eredetű még. Hasznavehetőségének hátránya az, hogy maró ereje az imént ismertett három szernél is hasonlíthatatlanul nagyobb fokú. Ennélfogva rendkívül hígított állapotban jöhet csak számításba. Rendszerint 100 rész vízben 5 rész a kénsav. A pipacs, a vadbükköny, a sóskák, a bogács, a tatógató vagy oroszlánszaj ugyszólván nyomban elpusztul a kénsavas permeteresztől. Hereféle, luczerna, szeradella, hüvelyesek és a répa végzetesen megsínylik a még oly gyengén adott kénsavoldatot. Kalászosok leveleit is pörkölvi, sőt fejlődésüket pár napra visszaveti; bár ezt utóbb kiheverik.

Az elősorolt gyomirtó vegyszerek holdanként 6—10 korona költséggel járnak. Az iméntiekben ismertett 2 hatékonyabb egyben a drágább is. Lényeges időnyereség alig van, akár porozva, akár pedig permeteresztve alkalmazzuk az elősorolt szerek bármelyikét.

Gyulay Károly.

Gyümölcsdrágaság Budapesten.

Budapesten gyümölcsöt enni nem lehet. Legalább is 30.000 K évi jövedelemmel kell bírnia annak, a ki asztalát naponta idényzerű gyümölcsrel el akarja látni s 60—100 K ba kerül havonta a gyümölcssevés annak, a ki vendéglőben élve, délben este egy-két szem gyümölcsöt akar enni.

Ha a budapesti ember tudná azt, hogy ebből a drága árból csak fele is a termelő zsebébe jut, még csak megfizetné nagynehezen a tulajdonos árakat is, de mikor bizonyos abban, hogy a darabonként 40—50 fillérrel fizetett őszibarack árából 4—5 fillérről több nem igen jut a termelő zsebébe, a többi meg sem számlálható közvetítő rakja zsebre, akkor elkeseredésében lemond a gyümölcssevéstől, miáltal egy nem kicsinylendő nemzetgazdasági kárt okoz, mert lehetenné teszi az országban termelt gyümölcs értékesítését. Mi, a kik hébe-hóba falun is megfordulunk, jól tudjuk, hogy a hazai gyümölcsstermesnek fele sem kerül piacra, mert a fővárostól csak kissé távolabb fekvő földbirtokos semmiként sem tudja gyümölcsét értékesíteni még annyiért sem, a mennyibe annak leszedése kerül.

Kizárólag az az oka ennek, hogy a gyümölcs legalább négy kézen megy keresztül, míg a fő-

városi fogyasztó asztalára jut. A termelőtől megveszi a helyi kofa úgy a hogy. Ad is érte valamit, meg nem is. Ez azután már tisztes haszonnal eladja a gyűjtőkofának, a ki vagy maga viszi fel Budapestre, vagy ebből a célból tovább adja. A Budapestre érkező gyümölcsszállítót már a hajónál vagy a központi vásárcsarnokban megrohanják a pesti kofák s ez utóbbiaktól veszik az üzletek, vagy egy másik kofa, a ki kicsinyben adja tovább. Mind a négy közvetítőnek meg kell találnia a maga jó hasznát, csak éppen az nem képezi kérdés tárgyát, hogy a termelő mit kap, a ki pedig egész éven át ápolgatja azt a lácskát, hogy végtére is annyit kapjon, a mennyit annak leszedéséért munkásainak kifizet.

Hát ez így nem jól van. Ilyen körülmények között nem érdemes gyümölcsöt termelni, mert a termelőnek nem ad hasznát, a fogyasztónak pedig túl magas ára miatt nem nyújt élvezetet. A gyümölcsöt sokkalta olcsóbban kell a fogyasztó asztalára juttatni, mégis úgy, hogy a termelőnek nagyobb bevétele legyen abból, mint a mennyit leszedéséért kiad. Erre pedig csak egyetlen út és mód van, kiküszöbölni a közvetítő háromnegyed részét. Ha a gyümölcsüzletet egyetlen közvetítő bonyolítja le, akkor olcsón fogja a fogyasztó azt élvezni s fogyasztani fog tiszser annyit mint most, s hasznát fogja látni a termelő is, mert drágábban adhatja el gyümölcsét s könnyen értékesítheti egész termését.

Csak hát éppen ezt lehet bajosan keresztülvinni, mert a közvetítők úgy rúntak kereskedelmünkre, hogy nélkülök egy lépést se lehet tenni, s egyenesen nagy számuknak lehet köszönni, hogy míg Berlinben vagy a tiroli magas alpokban, a hol kecskelegelőnél egyéb semmi sem terem, ma, a háboru kellő közepén is 2 K 50 fill. ért egész napi kitünő kosztot lehet kapni, Budapesten pedig, az agrár állam fővárosában a legutolsó kocszmában egy főzelék ára tallérmagyságu huszféllettől 1 K 50 fill., az elsőbb rangu helyeken pedig 2 K—2 K 50 fill.

Pedig ki kell küszöbölni a sok közvetítőt, ha már nem is a budapesti közönség érdekében, a mely pedig az ilyen tulajdoni árakat leginkább megérzi, hanem az ország gyümölcsstermelése érdekében, mert nem elég a gazdaközönseget folytonosan csak gyümölcsfák ültetésére biztatni, de a gyümölcsértékesítés lehetőségéről is gondoskodni kell. Kell egy szervnek létesülnie, vagy egy már meglévő szervnek működéséért oda kibővíteni, hogy az az ország gyümölcsstermesét mindenütt összeszedve, maga hozza fel a fővárosba s közvetítők kizárásával adja azt tovább egyenesen a fogyasztóközönségnek. S ez egyáltalán nem volna lehetetlen, csak akaraterő s szervezőképesség kellene hozzá.

Vagy az Orsz. Központi Hitelszövetkezet, vagy a Hangya vehetné fel a gyümölcsértékesítést szervezetébe. Jóformán egybe se kerülne az, mint egynéhány női munkást kioktatni a gyümölcs válogatás, csomagolása és expedálására s a gyümölcsidevényre ilyen kioktatott nőket kellene alkalmazni vidéki üzletekbe, egyelőre csak azokba, melyek nagyobb gyümölcsstermelőközpontokban fekszenek. Nagyon hamar megszokná a gazdaközönség, hogy ezekbe a gyümölcsbeváltóközpontokba szállítsa be gyümölcsét, a hol az osztályozva, csomagolva, vasuton vagy postán szállíttatnék Budapestre s vagy a városi élelmiszerárúsító bódékban vagy a vásárcsarnokokban egyenesen a fogyasztóközönség részére adatnék el mindenféle közvetítő kizárásával. Miután pedig ez esetben csak egy közvetítőnek kellene megtalálni a maga tisztes hasznát, a kiesett három közvetítő gyakran a tisztelnél jóval nagyobb haszna megosztható volna a termelő és fogyasztó között, a mi mindkettőjükre, de főleg a termelőre rendkívül előnyös volna, mert a fokozódó fogyasztás következtében egész gyümölcsstermesét jól tudná értékesíteni,

Nagy szolgálatot lehetne ezzel tenni úgy az

ország gyümölcsstermelésének, mint Budapest, esetleg más nagy városok fogyasztóközönségének is.

—csy.

Kérdés. Őszibarackfák levélfodrosodása.

Folyó évben az őszibarackfáim levelei összezsugorodtak s fáin láthatólag szenvednek miatta. Mi okozza a bajt? Mit tegyek ellene?

P. R.

Felelet. Gyümölcsöskert berendezése című kérdésre.

Gyümölcsös beállításánál nem elégséges csupán a telepítendő fajtaikat illetőleg elhatározásra jutnunk, hanem már előre tudnunk kell azt is, hogy magas-, félmagas-, alacsonytrösztü vagy törpefákat fogunk-e ültetni? Még ekkor sem oly egyszerű dolog a tanácsadás, mert az egyes gyümölcsstermesek és fajták elhelyezése is fontos. A betelepítendő terület alakját és nagyságát, továbbá fekvését is figyelembe kell venni és minennek a helyét már előre is jól meggondolni, mert később nem lehet átültetésekkel az alapjában elrontott telepítést helyreigazítani.

Gondoljuk meg továbbá, hogy nem elég a fát elültetése után tisztán a jó lsten gondjaira bizni; az oltványok — különösen napjainkban — gondozást kívánnak. Lesz-e türelme és ideje kéréstevőnek erre?

A kérdésből arra következtetnek, hogy a „kezdő gazda“ azért telepít, hogy háziszükséglete fedezve legyen. Ebben az esetben arra kell törekedni, hogy lehetőleg minden gyümölcsstermesből legyen néhány fajta, hogy a háztartás minden időben el legyen látva gyümölcscsel.

Átérve azonban a tulajdonképpeni feleletre, a következő fajták érdemelnek említést:

1. Alma: Piros és fehér asztrakáni, érik július—augusztus hónapban. Virginiai rózsalma, érik augusztus hónapban. Tüköralma, kompótnak és rétesalmának. Charlamowsky, érik szeptember hónapban. Danzigi bordás, érik okt.—febr. hónapban. Landsbergi renet, érik nov.—jan. hónapban. Sárge bellefleur, érik nov.—apr. hónapban. Blenheimi renet, érik nov.—márcz. hónapban. Téli arany pürm, érik nov.—márcz. hónapban. Téli fehér kalvil, érik decz.—márcz. hónapban. Nagy kasseli renet, érik febr.—aug. hónapban.

2. Körte: Zöld Magdolna, érik július hónapban. Clapp kedvence, érik aug.—szept. hónapban. William (Vilmos), érik szeptember hónapban. Nyári Kálmán, érik augusztus hónapban. Avranchese-i jó Luiza, érik szept.—okt. hónapban. Napoleon vajkörte, érik okt.—nov. hónapban. Angoulemei herczegnő, érik okt.—decz. hónapban. Liegel téli vajkörte, érik nov.—decz. hónapban. Téli esperes, érik febr.—május hónapban.

3. Cseresznye: Májusi korai, érik május hónapban. Koburgi korai, érik június hónapban. Badacsonyi óriás, érik június hónapban.

4. Meggy: Körösi meggy, érik július hónapban. Chatenay szépe, érik július hónapban.

5. Szilva: Nagy zöld ringló, érik augusztus hónapban. Besztercei, érik szept.—okt. hónapban.

6. Őszibarack: Nagy gyümölcsű nemes fajták elvetett magyából származó helyifajták.

7. Kajszinbarack: Magyar legjobb, érik július hónapban.

8. Birs: Bereczki birs, érik január hónapban.

9. Egres: Korai piros, Lofty (zöld), Yellow Lion (sárga), Whitesmith (fehér), érnek jun.—július hónapban.

10. Ribizke: Hollandi piros, Hollandi fehér, érnek június hónapban.

11. Málna: Superlative.

12. Szeder: Wilson korai.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbizottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanak, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utcza 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“ INGYEN MELLÉKLETE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők. Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.	Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül: Egész évre ... .. 10 kor. Fél „ ... .. 5 „
---	--	---

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden czikkért az utányomás joga fentartva.

TARTALOM.

Szarvasmarhák jelzése. — Kövy József	131
A fagyasztott hus jelentősége nálunk. — Graf Miksa	131
A nagy tejhiány ellen mit tegyünk? — Wolff Guidó.	132
Kérdések és feleletek	132
Kérdések: Tyukászat felállítás. Egy fiatal asszony ...	
Feleletek: Igás ökör takarmányozása. Szóke Mihály	
— Sertőshizálás. — r — n.	
Kisebbszakközlemények	132
Hírek	132

jelzésében egy bizonyos fejlődési folyamat észlelhető. A régi, kezdetleges jelölések mindig újabb és tökéletesebb eljárásoknak adnak helyet.

Ma, a mikor igen jó jelzési módokat és eszközöket ösmernünk, ósdinák és elavultnak fogjuk találni a lovak jelzésénél még ma is használt sűtővasat, jóllehet, nem nagy ideje még annak, mikor a sűtővas használata általános volt. Hogy a sűtővasat a bőrfelület és szarv jelölésére is

letet, a legbékésebb természetű állat is türelmetlen lett s felette megnehezítette a krotáliának helyesen eszközölt alkalmazását. Sokszor egész műtétszamba ment az állat megjelölése s a legondosabb eljárás mellett is egészen elsebesítette a fület Ezek, a mindenki által felismert nehézségek siettették az u. n. autókrotália fogó megteremtését, melynek egy igen sikerült s a gyakorlatban már is kitűnően bevált alakjára akarom az olvasó figyelmét felhívni.

Az autókrotália fogó föelőnye tudvalevően az, hogy egyetlen kézfogással lehet a fülre alkalmazni a krotáliát. Ily fogókból nálunk tudvalevően az igen jól bevált „Hauptner“-féle fogók voltak s vannak ma is forgalomban, a melyeknek azonban még mindig hibája az, hogy aránylag nagy — mintegy egyfilleres nagyságú — lyukat üt a fülön s maga a fogó is kissé nagy-méretű s e miatt kezelése nehézkes.

Az alábbiakban ösmertetendő „Unikum“ jegyű fogó ezt a két hibát eltünteti.

A fogó kis alakban s igen tetszetős nikkelezett kivitelben készül; nincs rajta semmi kiálló csavar, igen könnyen tisztogatható, a fülön alig számbavehető sebet üt. A hozzávaló krotáliák alumíniumból készülnek s így nemcsak, hogy igen könnyűek, hanem rozsdamentesek is. A krotália ábráját eredeti nagyságban a 48-ik ábrát láthatja az olvasó, míg 47. ábránk a fogót mutatja be vázlatos rajzban; a fogóba bele van illesztve már a krotália is, a fülbe csipés pillanata előtti állapotot is jól feltüntetve.

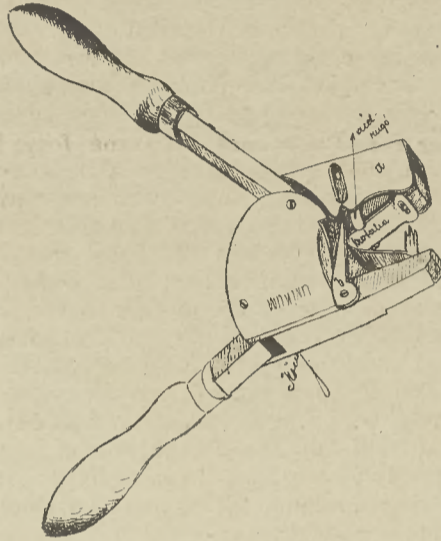
- A fogó méretei: hossza 23 cm.
- szélessége 6 „
- vastagsága 2 „

A fogó sulya 620 gramm.

A krotáliának a fülbecsipése teljesen automatikusan történik. A krotáliát a fogóban két kis aczélszurító (1. 47. ábrát) rögzíti. A két aczélszurító a fogó „a“, jelű alkatrészével van a krotáliára rászorítva. A mint a fogót a fülre illesztve egy erőteljes nyomással összeszorítjuk, a fogó »b« jelzésű peczke feltolja az „a“ részt, minek folytán a krotáliát szorító aczélszurítócskák felszabadulnak a nyomás alól s a fogó minden erőlködés nélkül leemelhető a fülről. Az egész eljárás igazán egy pillanatot vesz igénybe s mire az állat észreveszi magát a krotália már a fülén is van.

Magának a fogónak szerkezeti ösmertetései belemélyedni nem akarok, a minthogy ennek semmi célja nincs.

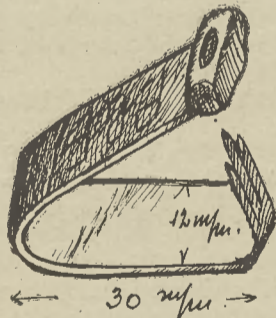
Vásárokat látogató gazdáknak ma különösen, mikor annyian igyekeznek és fognak még ezután is törekedni a megcsappant állatállományukat vásárlással is pótolni, ez a kis méretű és így zsebben is könnyen elvihető jelzőfogó a vásárolt állat azonosságának megállapítása érdekében is igen jó szolgálatot tehetne, még akkor is, ha a gazda nem a törzskönyvszerű nyilvántartás czéljából jelölné meg szarvasmarháját. Kövy József.

47-ik ábra. »Unikum« krotáliafogó.

használták s használják részben ma is, eléggé ösmert tény. Kezd eltűnedezni a használatból a fülnek bizonyos ku'cs szerint történő kilyuggatása és a széleken való kicsipegetése is, nemcsak azért, mely valóságos tanulmány egy ilyen összevissza lyukgatott és kicsépkézett fül jelentőségét megállapítani, hanem és főként, mert a fül könnyen beszakadhat, fájdalmas és nehezen gyógyuló sebet okozva az állatnak.

Az újabb időkben általában két eljárás: a tetoválás és krotáliázás nyer a szarvasmarhák jelzésénél alkalmazást. A tetováló számjegyek alkalmazása lényegében igen jó eljárás lenne; hibája azonban, hogy leginkább csak fe-

48-ik ábra. Krotália.

hérbőrű állatoknál s azokon is csak addig érvényesül a jelzés jól, míg a tetoválás el nem piszkolódik. Erősebben pigmentált állatokon a legjobb a korom-, cinóber- vagy anylínfesték is csak kétesen jut érvényre.

A krotáliák kezdetben sok kívánni valót hagytak hátra. Nehézségek és körülményes eljárás volt addig, míg a krotália csak előlyukasztás árán került az állat fülébe. A pepecselő hosszadalmas eljárás alatt, a mikor nem ritkán erősebb vérzés is kísérte a fül átlukasztó műve-

A fagyasztott hus jelentősége nálunk.

A hűtési technikának a husiparban ropant jelentősége van. A hus romlandó élelmi-cikk lévén, hűtőházakban szokták elraktározni, vagy ha huzamosabb ideig óhajtják a

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE

RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGAHOZ

BUDAPEST, IX., LONYAY-UTCZA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
 telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismertes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

Szarvasmarhák jelzése.

Kétség nem férhet ahhoz, hogy a rendszeres állattenyésztés a tenyészetbe beállított állatok megfelelő jelzését nem nélkülözheti. Azok a czélok, melyek egy-egy tenyészet előtt állanak, a melyek megvalósítása a tenyésztő állandó törekvését képezi, kívánatosá teszik minden egyes állat képességeinek: jó és rossz tulajdonságainak, meglévő hibáinak, termelőképességeinek stb. pontos és lelkiismeretes megfigyelését. Ezek a megfigyelések, — melyek alkalmas formában fel kell, hogy jegyeztessenek — komoly értékkel csak akkor bírnak, ha minden kétséget kizáróan egy és ugyanazon állatra vonatkoznak. Éppen ez a körülmény az, a mely első sorban teszi szükségessé tenyészállataink jelzését. Van természetesen magasabb tenyésztői szempontok, melyek szinte parancsolják az állatállomány maradandó megjelölését. Így p. o. ott, a hol fontossággal bírhat egy-egy utód leszármazásának pontos nyilvántartása, a hol bizonyos előnyösnek felismert tulajdonságot tudatosan akar a tenyésztő állandósítani, avagy valamely külemi hibát, avagy nem éppen előnyös tulajdonságot akar tenyészetéből kiküszöbölni, — szintén az állat jelzése az egyetlen mód, mely a tenyésztő munkájához komoly és biztos alapot nyújt. Természetes, hogy a jelzés ezen fontos feladatának csak akkor felelhet meg, ha az maradandó.

A háziállatok s közöttük a szarvasmarha

A legjobb rendszerű és gyártmányú

Jepsen-féle tejgazdasági cikkeket, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket,

tejhűtőket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít,

nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez.

Legkiválóbb vezérképviseltek és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész,

mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

hust eltenni, fagyasztják. Dél-Amerika, Ausztália rengeteg husermelése csak ilymódon értékesíthető. A fagyasztott hus kereskedelme év-ről-évre nagyobb arányokat ölt. Ma már nem csak Angliába, Franciaországba, de Olaszországba, sőt Németországba is sok fagyasztott húst szállítanak. Hol az állattenyésztés termelő-képessége csökken, vagy bármi okból hushiány tapasztalható, ott azonnal felvillan az eszme, hogy a hiányok pótlásán legezészerűbb fagyasztott hus behozatálával segíteni. Ámbár tiszta sor, hogy azon kell törekednünk, hogy a fagyasztott hus behozatálára lehetőleg rá ne szoruljunk.

Az állattenyésztő gazdákat csakugy a nagyközönséget érdekli nyilván az, hogy a fagyasztott hus pótolhatja-e a friss húst vagy a kétféle hus egyenlő értékű-e. A vélemények, tapasztalatok e részben igen eltérők. Néhány komoly szakíró dolgozta és egy-két megbízható kísérlet nyomán mégis elmondom, hogy az elfogulatlan közönségnek mit is kell tudni a fagyasztott husról. Az egyszer már igazság, hogy a fagyasztott juhús és marhahús azokban az országokban, hova bekerült, legalább kezdetben nem volt valami nagyon népszerű. Ennek legfőbb oka pedig abban rejlett, hogy hiányzott a hus kezeléséhez a kellő szakértelem. A fagyasztott húst a fagytól fel kell engedni, azonban az ilyen húst csak fokozatosan szabad magasabb hőmérsékletű helyiségekbe vinni. Ha a hus hirtelen felenged — így van ez olyankor, midőn a vasuti kocsikból a húst közvetlenül a székbe viszik — belőle értékes tápanyagokat tartalmazó huslé folyik ki, a mi miatt a hus értéke tetemesen csökken. Ha ehhez hozzávesszük azt is, hogy az ilyfajta hus ize is rosszabbodik az is, hogy az ilyen húst nem igen lehet eltarthatni: magyarázatát leljük annak, hogy a szakszerűtlen kezelési módnál fogva a fagyasztott hus egyszer-másszor csaknem élvezhetetlen. Számbavételt érdemel az is, hogy a fagyasztott hus felengedésére alkalmas berendezés kell. Erre a célra jók a hűtők. A hűtőben a $+2\text{ C}$. fokú levegőben a fagyasztott hus 30—40 óráig lóg felengedés végett. Evégből fokozatosan magasabb hőmérsékletű egészen $= 10\text{ C}$. fokú helyiségekbe vihetjük a húst. Mindezekből kitűnik az is, hogy nálunk a fagyasztott husnak nem lehet akkora fontossága, mint Németországban vagy Franciaországban, hol a kisebb városok vágóhidjain is építettek hűtőket. A fagyasztott hus fogyasztása szempontjából e szerint nálunk csak néhány nagy város jöhet szóba. Nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy a fagyasztott húst a felengedés után hamarosan el kell fogyasztani, mert hamar romlik. Erre azonban, már hogy a húst hamar elfogyaszszák, a mi városainkban kevés a biztosíték. A ki a husnak utóízét érzi vagy az állott húshoz hasonló tulajdonságát tapasztalja (már pedig a mi kényes ízű friss húshoz szokott közönségünk az ilyesmit igen hamar felfedezi), másodszor nem igen kér belőle. A nagy, nyugati, tengeri kikötővárosokban, hol nagy hűtőházak vannak hol a felengedés szakszerűen megy végbe, hol igen nagy a hufogyasztó közönség, honnét nem kell a húst vasuton tovaszállítani, szóval a húst kevesebb költség terheli, ennél fogva a szegényebb nép is könnyedén hozzájuthat, a husnak nagy a kelendősege. A fagyasztott juh- és marhahúst még az említett helyeken sem mondják a friss hússal egyenlő értékűnek; már jobb a vélemény a fagyasztott sertés-husról, melylyel azonban csak a mostani háborús évben próbálkoztak a németek, mikor a takarmány hiánya miatt elrendelték a sertések egy részének leölését.

Mindezek után nyilvánvaló, hogy a fagyasztott hus elterjedése nálunk csak korlátolt lehet; a háborús időben parancsoló szükségéből talán a nagy városok ételmezésében lehet e husnak némi szerepe, de a fagyasztott hus fogyasztása állandósulni aligha fog; ámde állattenyésztésünknek is résen kell lenni, hogy fokozott termeléssel a hushiányt pótolja. Az állattenyésztés terén igen fontos az, hogy legalább a közlési tenyészállatok (apaállatok) igen jó táplálásban és gondozásban részesüljenek s az öregebb apaállatokat is csak akkor selejtezzék ki a községek, ha már új, tenyészérett, fiatal bikát beszereztek. A községeket könnyebb, mint az egyeseket az állatkimélés

czélszerűségéről és nagy nemzetgazdasági fontosságáról meggyőzni. Jó tenyészanyaggal az állatállomány hamar szaporítható s ha elég vágóállatunk lesz, a fagyasztott husnak még kisebb lesz a kelete. *Graf Miksa.*

A nagy tejhiány ellen mit tegyünk?

Ma már minden városi ember érzi, mily szükiben vagyunk a tejnek és hogy nagyon gyakran kell ezen felette fontos táplálékot nélkülözni.

Szerény véleményem szerint nagyrészt segítve lenne e hiányon, ha a tej süritését nagyban bevezetnék hazánkban.

De nemcsak kis adagokban kellene a süritett tejet gyártani, mint p. o. a milyenben Nesztle-féle forga lomban van, hanem egész nagy, közönséges tejes kannákban lehetne ezt szállítani, csak éppen a zárókészülékét kellene némileg módosítani. Vegyük tekintetbe, hogy $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{5}$ részre besüritett tej csak egynegyed vagy egyötödresznyi sullyal és térfogattal bír, mint a közönséges, hát könnyebben volna szállítható, csak egynegyedrész annyi vasuti kocsi kellene hozzá és így csak egynegyed, illetve egyötödresznyi fuvardíjat fizetnének az expedálásért, mint eddig, kevesebb edény kellene, kevesebb javítás stb., tehát a költségek mérséklődének. Nagy előnye lenne az is, hogy a besüritéshez nem kellene jég. Ezek olyannyira apasztják az üzembőltségeket, hogy a besürités költségei fedezve lesznek s így a süritett tejnek, aránylagos mennyiségének semmivel sem volna szabad drágábbnak lenni, mint a közönséges tejnek.

De a főelőny az eltarthatóság növekedésében van meg, mert nem kell attól rettegni a sürű tejnél, mi a közönségesnél napirenden van a forró nyárban, t. i. hogy megsavanyodik és használhatatlanná válik. Ezen okból sokkal nagyobb távolságról volna szállítható a süritett tej, mint a közönséges, minden újabb kiadási többlet nélkül, mert hisz egynegyed-, illetve egyötödresznyi terjedelmű lévén a süritett tej, négy vagy ötször oly távolságról bezozva kerülne csak annyiba a vasuti fuvarbér, a mint jelenleg a közönséges tejnél. Így jóval több tej állhatna egy főváros, mint a többi városok rendelkezésére. És ezzel nagy előnyhöz jutnának a távoli periferiakon levő helységek tejtermelői is, mert ott, hol most még a távolság miatt a tejet, mint ilyet, értékesíteni nem lehet, a legtöbb csak elpocsékolódik vagy igen alacsony árban értékesül, mint vaj, vagy állatok p. o. malaczkok etetésére fordítatik. A tejsüritéssel a távolfekvő szövetkezetek és uradalmak is a tejszállítási körzetekbe lépének és jól értékesíthetnék tejüket, mely így kizárólag, mint emberi táplálék lenne felhasználva.

Ki bővebb felvilágosítást óhajt a sürités ügyében, annak tessék hozzám fordulni, szívesen szolgálak magyarázattal.

Wolff Guidó,
Budapest (Óbuda), Gyűrű-
utca 4. sz., 10. ajtó.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Tyukászat felállítása.

Szeretnék néhány tyukot tartani, vagy 20 darabot beállítani, elég-e ezekhez egy kakas, mert a hely nem valami tágas s attól félek, hogy összeveszne a két kakas, inkább negyedévenként a kakast kicserélném. Helyes-e ezen eljárási tervem? Egy gácsérhoz hány tojó kacsát lehet beszántani? A szíves felvilágosítást előre is köszöni *egy fiatal asszony.*

Felelet. *Igásökrök takarmányozása* című kérdésre.

Rendes körülmények közt a jó csalamádé az igásökröknek elég megfelelő takarmány és ha abból annyit kapnak naponként háromszor, a mennyit megbirnak enni, ugy közepes munkában jó erőben is szoktak maradni. Ha mégis soványodnak és nem bírják eléggé a munkát, annak a jele, hogy a csalamádé, ha szépnek látszik is, nem bír a szokásos táperővel, a mi a jelen esős esztendőben nem valószínűtlen.

A csalamádé mellé pótlásul naponként és darabonként, a munka nagysága szerint, adhat 1—2 kg. korpát, vagy ugyanennyi rostaaljdarát. Vagy pedig, különösen ha magyar ökrökről van szó, a déli etetésre adhat fonnyasztott lóherét, vagy luczernát, a mennyit megbirnak enni; reggel és este maradhat csalamádé, ez

esetben nem lesz szükség abraktakarmányra. Ha ezen takarmány mellett sem javulnak igásökrei, ugy nem árt megvizsgáltatni állatorvossal, nem-e szenvednek valami belső bajban. Egyébként nem kívánatos, hogy az igásökrök, különösen, ha nincs eladásra szánva, tulajdonképpen legyen, a mint ezt másnemű állatai rovására sok kiszárodnál tapasztaltam. Ugyancsak kiszárodnál láttam ennek ellentétét, a mikor a véletlenül közbeeső pihenő napokon soványabban takarmányoznak, ezáltal a táplálkozás egyenetlen lesz, megfelelő jó hatás nélkül. Bármily sürgős legyen is a munka, etetés után kérésre hagyjunk legalább egy órai pihenő időt.

Szöke Mihály.

Felelet. Sertéshizlalás című kérdésre.

Most egyelőre a konyhahulladékok mellé tessék kerti hulladékokat is adagolni, hogy táguljon a gyomruk és beleik a süldőknek és képessé legyenek ezen szervek a nagyobb mérvű takarmány befogadására és felemésztésére. Különösen tököket, burgonyát, répát etethet annyit, a mennyit meg tudnak enni. De ezek mellett adagoljon naponta és fejenként legalább is egy kiló korpát is, hogy a csontképzésre elegendő fehérje is álljon a süldők rendelkezésére, ez most a legolcsóbb abraktakarmány, mert kicsiben is csak 20 fillér egy kiló ára. A jövő héten a további hizlalás receptjét fogjuk közölni egyik szakértő gazdatárs tollából. —*r* —*n.*

Kiseb szakközlemények.

Élelmiszerhamisítók büntetése a XVIII. században. Egy 1740-ben kelt hatósági rendelet az élelmiszerhamisítókra a következő büntetéseket szabja:

— Minden férfi és asszony, a ki vizes tejet akar eladni, kihágásért arra ítéltesék, hogy a torkába tölcserít dugjanak le és ebbe a hamisított tejből annyit öntsének, a mennyit a bünös, orvosi ítélet szerint, egészségi ártalom nélkül elbír. Továbbá minden férfit és asszonyt, aki répa, kő, vagy más tárgy hozzáátételével növeli a vaj súlyát, el kell fogni és pengellérre állítani. A vajat a tettes fejére kell nyomni s addig ott hagyni, a mig az egész vaj el nem olvad és a gaz hunczton le nem folyik és a kutyák végig nem nyalják. A népnek pedig megengedettik, hogy a pengellérre állított vajhamisítót szidalmazza, a mint jól esik, csak más polgárokat ne bántson, vagy az isten és a király nevét ne káromolja. Ha hideg van, akkor a bünös mellett tüzet gyujtanak, hogy ettől a vaj megolvadjon és az arcán, testén végig folyjon. A szegyenfa büntetése vár arra is, a ki záptojást ad el. A bíróság által összeszedett tojásokat kiosztják az utcái gyerekek közt és ezek a nép mulattatására megdöböljék velük a gonosztevéket. Tilos azonban egyéb tárggyal dobáldozni. — De jó volna egyet s más ebből a régi históriából felújítani, talán kissé alábbhagynának az immár túlságosan elterjedt és túrhetlené vált hamisításokkal a mai élelmiszer-szállítók s eladók ezrei!

HIREK.

Gyászhir. *Rácz Sándor* kir. tanácsos, szóleszeti és borászati orsz. főfelügyelő Balatonfüreden, hol gyógyulást keresett, 55 éves korában elhunyt. Egyik kitünősége volt a hazai borászatnak s mint tanár és vinczellériszkolai igazgató nagy érdemeket szerzett. Ő vezette az 1901-ben Budafokon létesített pinczemesteri tanfolyamot is, ezt az intézményt rövid idő alatt mintaserű színvonalra emelte. Ebbeli érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjével és a kir. tanácsosi címmel tüntette ki a király. Nagy érdemeket szerzett az állami közpinczék szervezése terén is, melyeket a földmivelésügyi miniszter a hazai borgazdaság érdekében az ország több városában létesített. A hazai borászatnak könyveivel és tanulmányaival is nagy szolgálatokat tett. Az Országos Mintapincze is maradandó emléke az ő közhasznu munkásságának. Fáradhatatlan férfiú volt, a pihenést nem ismerte, most a sir öleiben legyen neki örök pihenője. Áldás emlékére!

Személyi hírek. A földmivelésügyi miniszter a m. kir. állami ménesbirtokok és a gödöllői kir. koronauradalom gazdasági tisztviselőinek létszámában Ensel-Réső József m. kir. gazdasági segéd-tisztet a X. fizetési osztályba m. kir.

gazdasági ellenőrré és Knoll Károly dr. m. kir. gazd. gyakornokot a XI. fizetési osztályba m. kir. gazdasági segédtitkárt kinevezte.

A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánljuk, hogy a versenyterti belépti jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése, tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogramokon megjelölt dohánytözsdekben a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg.

Szintugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a beléptijegyeket láthatóan viselje, hogy ezáltal az ellenőrség felszólításait mellőzhesse.

A fiatal borjúk vágásának eltiltása. Több ízben előfordult, hogy egyes katonai, illetve hadikórházi gazdasági hivatalok 1½—2 éves üszöborjúkat vágattak le. Miután ez az állattenyésztésnek nagy kárát okozta, a honvédelmi miniszter eltiltotta az ilyen fiatal üszöborjúk vágását.

Magyar sertéskereskedők a wieni piac ellen. A N. Fr. Pr. írja: Tudvalevő, hogy a háboru első évében a sertéshús ára kilónként élsúlyban számítva mintegy két koronával drágult. Mivel pedig a wieni sertésvásárra fölhözött sertések száma ez évben mintegy 700.000 drb., — a melynek ¾-részt Magyarországból szállítják — könnyen kiszámítható, hogy ha egy sertés súlya 300 kg., akkor 210 millió kg.-nál legalább is 400 millió koronát tesz ki az árdrágulás.

Mindenesetre gyakran felmerül az a panasz, hogy a wieni hentések makinációi is hozzájárultak a nagy árdráguláshoz, mert akkor is túlnagy árat követeltek, a mikor erre nem volt ok, vagy a mikor a piacon olcsóbb volt az ár. Most azonban már nem lehet tovább is ezt a taktikát követni, minél fogva a wieni hentések tették meg az első lépést, hogy a közönséget megvédelmezzék. A sertésbizományi üzletekben részesek összes wieni cégek ellen ugyanis följelentést tettek, azzal vádolva meg őket, hogy mesterségesen hajtják föl az árakat. A mint értesülünk — írja a N. Fr. Pr. — a magyarországi szállítók még várnak 1—2 hétig és ha addig nem változnak meg a wieni piacon észlelt tartarhatatlan állapotok, arra fogják kérni a magyar kormányt, hogy a határhoz közel, nyilván Pozsonyban, de mindenesetre Magyarország területén, létesíthessenek nyílt sertéspiactot. Ha pedig ebbe nem egyeznék bele a kormány, akkor a wieni piac bojkottálására, illetve arra is el vannak szánva, hogy a bécsi hentéseket a magyar hízlalóktól való közvetlen vásárlásra kényszerítsék.

A világ selyemtermése. Hivatalos közlések szerint Olaszországban az idén a selyemtermelés eredményét 33 millió kg.-ra becsülik, szemben a múlt esztendő 46 millió kg. termésével, úgy, hogy az idei termés 36%-kal kisebb a múlt évinél. Az utolsó hét év átlagtermése 1908—1914-ig Piemontban 47, Lombardiában 15 és Délolaszországban 30%-kal kevesebb. Déleürópa többi államaiban a kedvezőtlen időjárás következtében a selyemtermelés eredménye szintén csökkent. Ezekben az államokban legalább 20%-kal lesz kisebb a termelés. Japánban, ahol minden évben növekedett a selyemtermelés, az idén szintén 10%-kal kisebb az eredmény. Kanton területén már három év óta

gyöngye a termés, a negyedik esztendőben az áradás rontotta a termés eredményeit és az ötödik év termése szintén kisebb. A milánói selyemközpontra az 1915. évi világselyemtermelést 16½—18 mill. kg.-ra becsüli, szemben a múlt évben termelt 21 millió kg.-mal. A termésnek ez a csökkenése azonban kedvezően fogja befolyásolni a háboru által megcsappant keresletet. A selyem alacsony ára a kedvezőtlen terméseredmény következtében máris emelkedett, az olasz piacon kezdődött ez az emelkedés és lassan bár, de követi az ázsiai piac is az emelkedő irányzatot. Svájc sokkal többet vásárol, mint normális időkben és az a föltevés látszik igazoltnak, hogy Svájc fölhasználja a kedvező helyzetét, a melyet neki a világháboru során neutralitása biztosít és a hadviselő felek között ő akarja közvetíteni a selyemkereskedelmet. Szórványosan fölmerült már Olaszországban az a kérdés, hogy nem kellene-e a Svájcba irányuló selyemkivitel megakadályozni, nehogy a selyemár Svájcban azután Magyarországra és Ausztriába és Németországra utat találjon. Végül mégis arra a meggyőződésre jutottak, hogy a selyemkivitel megnehezítése elsősorban az olasz selyemipart károsítaná és éppen ezért nem is halygatják a svájci selyemexportot.

Pályázati hirdetés. A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi minisztérium által Szabadkán létesített m. kir. tejmunkásképző-iskolába tanulókul belépni szándékozóknak az iskola vezetősége pályázatot hirdet.

Az iskola tanfolyama bentlakással van ellátva, hol a tanulók teljesen ingyenes ellátást élveznek s két félévre osztva egy évig — október, illetve április 1-től szeptember, illetve március végéig tart. A felvételért írt folyamodványok a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur önméltóságához címezve, minden év augusztus, illetve február hó végéig az iskola vezetőségéhez nyújtandók be.

A kérvényhez csatolt mellékletekkel a következő feltételek igazolandók:

1. A betöltött 17 éves életkor (keresztlevellel).
2. Erős, egészséges testalkat (orvosi bizonyítvánnyal).
3. Himlő elleni újraoltás (újraoltási bizonyítvánnyal).
4. Kiskorúság esetén szülői vagy gyámi beleegyező nyilatkozat.
5. Előképzettség igazolása iskolai bizonyítvánnyal, mely legalább az írni és olvasni tudást kell igazolja.
6. Kifogástalan előélet (erkölcsi bizonyítvánnyal).

Az iskolába belépni szándékozóknak gondoskodni kell minden ruha, ágyneműn kívül minden fehérneműszükségletükről. Az iskolába fölvelt tanulónak ezenkívül be kell szerezni két rend fehér vajgyári munkaruhát (13—15), egy pár faczipót (10 kor.), hat darab fehér melles kőtenyit.

Az iskolába fölvelt tanulók jó magaviselet és szorgalmas gyakorlati munkájuk után havonta 5 (öt) korona zsebpénzt kapnak.

A tanfolyam bevégezése után igen előnyös föl-tételek mellett a végzett növendékek rendszerint gyorsan kapnak alkalmazást, mint tejkezelők, tejfeldolgozók, tehenesgazdák, esetleg nagyobb gyárakban, üzemekben mint előmunkások.

Egyebekben az iskola vezetősége nyújt felvilágosítást.

„Az Ujság“ egyik legelterjedtebb napilapunk, mely közkezdveltségét nemcsak kitünően szerkesztett bő tartalmának köszönheti, hanem kivált annak, mert közgazdasági rovata oly szakavatottan és tárgyilagosan van vezetve, hogy e tekintetben többi lapársait felülmulja.

Az állati betegségek összegezése augusztus hó 8 én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot-hoz képest			
	közeg	udvar	t	ö	b	kevesebb
Lépfene	185	209	6	10	—	—
Veszétség	388	415	1	2	—	—
Takonykór	40	51	—	—	2	4
Ragadós száj- és kö- römífajás	1238	9874	20	408	—	—
Juhhimlő	4	6	1	1	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	9	70	—	—	2	13
Rühkór	368	763	—	—	13	30
Bivalyvész	40	75	6	12	—	—
Sertésorbáncz	96	323	3	38	—	—
Sertésvész	461	2023	27	115	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.

UrI Rezső bizományos, VIII. Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. augusztus 10.
Ar élsúlyban 4% engedmény.

Vészen át ment	60—100 kg. fill.	300—280
" " "	100—150	297—280
" " "	120—160	280—280
" " "	160—200	280—270
Vészen át nem ment	60—100	280—270
" " "	100—120	270—270
" " "	120—160	270—260
" " "	160—200	260—260
Irányzat: lanya.		

Budapesti vagómarhavásár.

Hivatalos jelentés. 1915. augusztus 12.

Felhajtás és árak:	I.	II.	V.
195 Bika	230—280	286	170—228
386 Magyar hizott ökör	260—288	292	210—258
774 Tarka hizott ökör	280—316	310	220—278
— Magyar legelőmarha	200—230	—	170—198
— Boszniai ökör	—	—	—
315 Magyar tehén	—	—	150—246
845 Tarka tehén	—	—	150—270
52 Bivaly	—	—	130—220
25 Növendékmárha	—	—	140—220

2592 Eladatlant 82. A felhajtás 866 darabbal több volt a multhetiét. Irányzat lanyhább, elsőrendű változatlan, egyéb minőségek 5-10 K-val olcsóbb.

Budapesti szurómarhavásár.

Hivatalos jelentés. 1915. augusztus 10.

Felhajtás és árak:	Fel-hajtás	Ela-datott	Árak kor.-ban
252 Magyar élő borjú	276—276	278—300	230—22
— Magyar öltött borjú	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—
— Öltött bárány párja	—	—	—
12 Rugott borjú	190—220	—	—
— Élő bárány párja	—	—	—
— Öltött gübbölye	—	—	—
Eladatlant.			
Irányzat élénk, és árak szilárdak maradtak.			

Vásári jelentés: Budapesten, 1915. évi aug. hó 12-én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom közep.

Jegyzetett jobb minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Ela-datott	Árak kor.-ban
a) hátsó	10	7	1100 1300
b) könnyebb kosiló (jukker stb.)	54	18	840 780
c) nehezebb kosiló (hintós)	76	21	700 980
d) igrás kosiló (nehéz nyugoti faj)	92	30	900 8200
e) könnyű	134	22	550 670
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (fuvaros 16 stb.)	58	41	340 550
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	42	31	160 350
III. Alarendelt minőségű lovakból:	168	120	80 500
Összesen	632	290	

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 117 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott — drb. 8. Tulajdonjoga gyanus 16 lefogaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus 16 lefogaltatott — 5. Takonykór miatt a gyepmesterhez küldtetett — drb.

Felölő fészkerkesztő, kiadó tulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**

Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, IX., Calvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréssé lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módozatok szerint előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek. A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

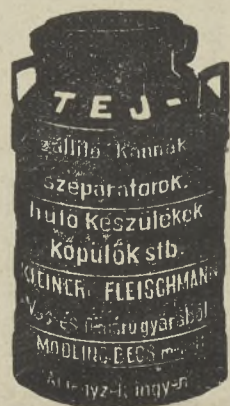
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatóságához vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.550.760 K	
Tartalékok	4.461.015 "	
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tűzkárokból	15.050.000 "	
	jégkárokból	7.072.000 "
Biztosított érték tűzben 1914. évben	980.000.000 "	
	jégben	63.500.000 "
Éleltetési állománya	19.013.428 "	

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete“ alapítása és főkéntzménye a „GONDVISELÉS“ Országos Központi Segélyező Társulat Budapest, IX., Calvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetit minden orvosi vizsgálat nélkül.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Reitter Oszkár

nagybecskerekli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN“

patkányirtó szer (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

fi szőlő trágáyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.** Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvételre küldve 3.65 K.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mükereskedelmi trágayákkal úgy trágayzni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

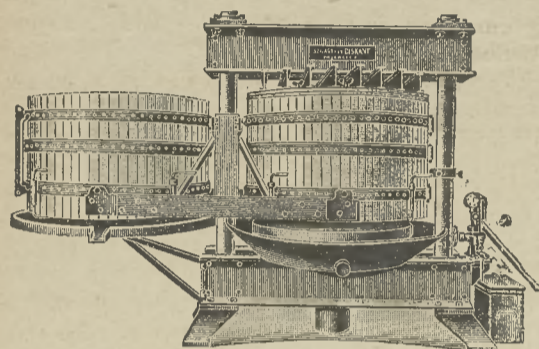
ELSŐ- RENDŰ KÉVEKÖTŐKET,

pamutzsákokat, zsákzsinegeket és csomagolóköteleket

szállít gyári áron a

JUTA- ÉS KENDERIPAR R.-T. BUDAPEST, V. KERÜLET,
KLOTILD-UTCZA 22. SZ.

Kérdezősködéseknél a mennyiség, minőség és méretek pontos közlése kéretik.

Sajtóink föelönye:

A must sehohsem érintkezik a vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető!

1902. országos gazdasági kiállítás, Pozsony, I-ső díj, aranyérem, 1902. Borászati kiállítás Eger: I díszoklevél és aranyérem, 1901. temesvári kiállítás, I-ső díj, díszoklevél, 1906. Nagyváradi: I-ső díj díszoklevél.

BORSAJTÓK

Legjobb rendszerű „Könyök-szerkezetű”, „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabille” és aczélorsós a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói. Legújabb rendszerű, viznyomású (hidraulikus) kettős kosaru sajtók nagyüzemi préseléshez.

Borsajtóink az 1907. évi pécsi kiállításon aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve, 1914-dik évi budapesti nemzetközi borgezdasági kiállításon első díj: aranyérem,

Szőlőzúzók és bogyzók!

Legjobb alumínium kuphengerű szőlőzúzógépek.

SZILÁGYI ÉS DISKANT gépgyára MISKOLCZON.

HAZAFIAS KÖTELESSÉG MOST A TÖBBTERMELÉS!

Jelentékeny **mütrágyamegtakarítás** mellett

tetes **terméstöbbletet** biztosít

A SORTRÁGYÁZÁS!

Legjobb kombinált vetőgép

A SZAB. REKORD II.

Sorba vet! Sorba trágyáz!

Árajánlattal szívesen szolgál:

a M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 32.

13. Szamócza: Laxton's Noble. Albert szász király.

Ha kérdésttevő e lap útján bármely m. kir. Kertészeti Telepnek (esetleg a jászberényinek) megküldi a betelepítendő terület pontos, léptékel készített rajzát és néhány sorban a fekvésre, talajra vonatkozólag felvilágosítást ad, akkor a a telepítés részletes kivitelére utbaigazítást és utmutatást nyer.

Ferenczi Endre.

Felelet. A kévekötoratógéphez hány lovat fogjunk című kérdésre.

A kévekötoratógépek vontatásához szükséges lovak száma egyrészt az aratógép vonóerő-szükségletétől, másrészt a vontatólovak erő-kifejtőképességétől függ. Az a vízszintes vonóerő, melyet valamely aratógép működéséhez a lovaknak ki kell fejteniök, a szerint változik, milyen a gép szerkezete, mekkora a vágási szélesség, milyen a talaj, végül, hogy milyen a levágandó gabona. Az aratógépek szerkezete manapság már annyira egyöntetű elvek alapján készült, hogy a különböző gyárakból kikerülő gyártmányok egyébként teljesen azonos munkásság-ességgel és ugyanazon külső körülmények között körülbelül ugyanakkora vonóerőt igényelnek. Miután előfordul, hogy még ugyanazon gyártmányú gépek között is az egyik nagyobb, a másik kisebb szélességet vág és mert a vonóerő nagysága a gép vágási szélességével körülbelül egyenes arányban áll, ezért rendszeren az 1 m. munkásságességre vonatkoztatott vonóerőt szokták alapul venni.

Az 1 m. munkásságességre eső vonóerőnek és a gép vágási szélességének szorzata azután megadják a tényleg szükséges vonóerőt.

Nagy befolyással van a vonóerőre a tarlótalaj minősége, illetőleg összetétele és nedvességi foka; száraz, kötött és rövid tarlóju földön kevesebb vonóerő kell, mint átázott, laza talajon, mert a gép nagy járókerekekének előregördülésével szemben az utóbbi esetekben nagyobb akadályok lépnek fel. Az sem mindegy végül, hogy milyen gabonanemet aratunk, sőt még ugyanazon gabonanemnél is a sűrűbb, vagy harmatos élet aratása több vonóerőt emészt fel, mint a ritka, száraz gabonáé.

Nachtweh hallei egyetemi tanárnak kévekötoratógépeken végzett kísérletei szerint az aratógépek vontatására munkaközben nagy átlagban 180–220 kg. vízszintes vonóerő szükséges, az 1 m. munkásságességre eső vonóerő pedig megközelítőleg 120–130 kg.

Jóllehet a vontatólovak erő-kifejtőképessége a — mint az általában ismeretes — igen különböző, mindamelllett meg lehet állapítani bizonyos összefüggést a ló sulya és az általa *állandó munkaközben* kifejtendő vonóerő között. *Courtois* idevontató kísérletei szerint egy 300 kg. sulyu könnyű ló kb. 30 kg., egy 500 kg. sulyu középerős ló 50 kg. és egy 700 kg.-os nehéz ló 70 kg. vízszintes irányú vonóerőt képes huzmosabb időn át kifejteni, kb. 1 m. másodpercenkénti tovahaladási sebességgel. Forszított munka esetében, rövidebb időn keresztül a lovak az említett értékeknél természetesen többet is elbírnak. Általában felvehetjük, hogy a ló megközelítőleg tizedrészes annyi vízszintes vonóerőt képes állandóan kifejteni, mint a mennyi saját testének sulya.

Az elmondottakból következik, hogy egy 200 kg. vonóerőt igénylő kévekötoratógép vontatásához 3 drb 700 kg.-os nehéz ló, vagy 4 drb 500 kg.-os középerős ló szükséges. Ha ennek az aratógépnek a vontatásához pl. csak 600 kg.-os lovak állnak rendelkezésre, akkor is tanácsos lesz 4 lovat befognunk, mert a három 600 kg.-os ló csak 180 kg. vonóerővel terhelhető meg, azonfelül 4 lóval az aratás is gyorsabban és zavartalanabban fog lefolyni. Négy ló esetében a

legcélszerűbb eljárás az, ha egy embert nyeregbe ültetünk s ez csak a lovakra vigyáz, míg a gépen ülő munkás egész figyelmét a gépre és az aratásra fordíthatja. Ha három lóval dolgozunk, akkor lehetőleg egyenlő erős, illetve egyenlő sulyu lovakat használjunk, mert különben a lovak a ferhézet az egyik oldalra gyakran elhúzzák és a gép egyenlőtlenül, lökésekkel fog járn.

Vladár Endre

Felelet. Részlet-törlesztés váltóra című kérdésre.

Váltórészlet-törlesztések alkalmával teljesen elegendő, ha a hitelező a részlet-törlesztés összegét magára az eredeti váltóra rávezeti, ezen okirat alapján hajtható be az érvényesítésnél csakis a maradványra mondja ki a bíróság a fizetési kötelezettséget. Mindazonáltal a részlet-törlesztést teljesítő adós követelheti, hogy neki a váltóról másolatot adjon a hitelező s a megtörtént részlet-törlesztést ezen nyugtázza is.

Balogh Bálint.

Hogyan jutnak vízhez a hadihajón?

Bár a hajókat nyílt tengeren, végeleáthatatlan síkviz, »tenger-sok« viz folyja körül, vízhez jutni még sem kis dolog t. i. jó vízhez. A tenger vizét tudvalevőleg a sűrítő (condensator) csövek és hengerezendelygyak hűtésén kívül főleg csak hajótisztogatásra, tűzoltási célra és ruhaöblögetésre használják; ellenben friss vagy édes viz nem csupán főzni, inni kell, hanem mosni, fürödni is; ugyisint ilyenvel töltik fel a kazánokat, mert a tengervíz nagyon »megfogja« a kazánt és hamar tönkreszti. Ebből már most elgondolhatja az ember, mily rengeteg édesvízkészletre szorulnak a modern nagy hajók, kiváltképpen pedig a hadihajók. Ezt a nagy szükségletet, rendszerint nem vihetik mind magukkal hordókban. A vizátvitel külön tartályos hajókról szintén sok nehézségbe ütközik, háboruban arra sem igen lehet számítani, bejuttat-e a hajó olyan kikötőbe, a hol majd édes vizet, vagy a városi vízvezetékéből, vagy forrásokból, folyamokból tud a földélzetre szivattyuzni s utóbbi esetben azt még előbb alaposan megtisztogatni. A hajóknak tehát olyan állapotban kell lenni, hogy nyílt tengeren önállóan bírjanak édesvizet teremteni. A mi nem is oly nehéz, mert tengervízet tetszés szerinti mennyiségben tudnak elgőzölgögtetni és a gőzt újra lecsapolni. Elgőzölgögnél csak maga a víz válik gőzzé, míg a benne feloldott alkotórészek, tehát mindenekelőtt a só, mint szilárd csapadék leülepszene. Az elpárolgott és lecsapódott, tehát lepárolt (destillált) tengervízben sónak, sós iznek nyoma sincs többet, de azért inni éppen nem való; kellemetlen, unalmas az ize, azonkívül a párolt víz élvezete, legalább némely orvos szerint, nem is egész veszélytelen. Azért a párolás után gondoskodni kell, hogy az ivásra, főzésre szolgáló víz mindazon alkotórészeket megkapja, melyek a mi közönséges ivóvizünkben ott vannak, kivált a szénsav mellett, némi mész- és magnéziasó. A tengervízszükségletet szivattyuk segítségével egyenesen a tengerből veszik. Az édesviz eltartására, a használati cél szerint, különféle »terhek« szolgálnak, így vizálló fülkék, területek, vagy különös »tartályok« a hajó leg-

különbözőbb helyein: például másutt áll a kazánító viz, kettősfenekű czellakban a gépház alatt, másutt a mosó- fürdő- az ivó- a főzőviz, külön hatalmas rezervoároknak. Ezek mindeniket gőzszivattyúval töltik meg, mely aztán a vizet a használati helyre alkalmas csővezetékken át juttatja el. A rendes mosó- és ivóviz »teher« egy napi fogyasztásra fejenként 70 liter. Az innen elágazó ivóvizvezeték látja el a legénységi kombusokat és ivóviztartályokat, míg a külön hidegvizvezeték hűtött ivóvizet szállít a fogyasztóhelyekre.

(Közlök ezen kis közleményt mert esetleg a gazdák is kerülhetnek oly körülmények közé, hogy hasznát vehetik a fentirtaknak.)

»Gáz« szó eredete. (Licht u. L. 1915. VI.)

A »gáz« szó használata általában minden művelt nép nyelvében, nemcsak világító gázra, hanem mint összefoglaló fogalom a légzemű anyagokra is. Alchymisták nagyobbbrészt a légzemű termékeket spiritusz névvel jelölték, mely lehetet, lélegzetet vagy szelet fejezhet ki. E kifejezést a holland alchymisták átvették s ök később mivel az az ő »Ghoast« szavuk értelmének megfelelt, helyettesítették evvel. Így e szó átment irodalmukba s lassanként átalakult a rövidebb gáz vagy gas szóvá, melyet ma a légzemű termékek és anyagok megjelölésére általában használnak.

P.

Növényi haj. Középkamerika erdőiben egy sajtáságos növényt fedeztek fel, olyant, a melyből az állathoz teljesen hasonló hajat lehet termelni. A növény botanikus neve: *Tillandsia usneoides* és az elősdiak közé tartozik. Nagy fákon, többnyire a ciprusfán és a fenyőn él, táplálékát azonban nem ezekből, hanem a levegőből veszi. Hosszu fűrtökben lóg le a fák ágait körülfutó indáiról és ugy néz ki, mint valami igen hosszú szálú moha. Összszedése nagyon könnyű, mert az ember kezeivel is elér. Az összegyűjtött petrenczékét előbb árnyékban megszáritják, majd ugyanolyan eljárás alá vetik, mint a lent vagy kendert. Végül olyan fekete-színű anyagot nyernek belőle, a melyet a ló-szörtől alig lehet megkülönböztetni s a melyet ugyanolyan czélokra is alkalmaznak. A növényi haj gyártása az Egyesült-Államok déli részeiben már rendszeres iparrá nőtte ki magát, a mult év termelése közel két millió korona értékű volt.

A mezőgazdaság munkálatai biztosítása. *Ghillány* Imre földmívelésügyi miniszter a következő leiratot intézte az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez: A hadállapot által okozott nehézségi leküzdésére irányuló törekvések csak annyiban vollesíthatók meg, amennyiben azt a hadászati érdekek is megengedik. A gazdasági czélokra szükséges hajtóerő nem mindig volt elegendő mennyiségben előteremthető. Mindamelllett a hadügyminiszter kétségével megígérte, hogy az általa nélkülözhető s a legszükségesebb gazdasági munkák végrehajtásához mellőzhetőenül szükséges benzin és benzol mennyiségeket rendelkezésre bocsátja, hogy azok a gazdaközönségnek kiadhatók legyenek. Ezenkívül pedig külföldről is sikerült bizonyos mennyiségben beszerzést biztosítanunk. Hogy mentől több anyagot adhassak a közönségnek, a benzolra akként intézkedtem, hogy az egyharmad részben szeszszel keverve bocsátassék forgalomba. Az ekként biztosított kevert benzol kiosztása a lehető legnagyobb gyorsasággal történik. Mindenki részére, aki eziránt szükségletét bejelenti, a községi előljárásság által igazolja, hogy a kért anyagot cséplési célra

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füstös-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen kevesebb szenet fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

Gazdák figyelmébe!

Orosz fogoly munkások

részére szükséges:
fehérenemű katonai előírás szerint komplett, jó kivitelben, készletenként (ing és alsónadrág) 4 korona,

télikabát, erős szövetből, jól vattázva, szövet béléssel, piüss vagy perzsiánutánzat gallérral körülbelül 80 cm. hosszú 16 korona
" " " " **120 " " " 20 " "**

továbbá nadrág és kabáthoz erős és olcsó szövetek, bélések és mindenféle kellékek, hátizsák stb. nagy mennyiségben és

legjutányosabban beszerezhetők:

SIMON MIKSA

czég gyári raktárában,

Budapest, V., Bálvány-utca 2, Mérleg-utca 13 és Perczköz-Telefon: 39-00.

Az árak azonnali szállításra netto — minden engedmény nélkül — bérmentetlenül értendők.

Ajánlom a mielőbbi beszerzést, mert az áru naponta drágább és mindig nehezebben kapható.

szükségli, a hajtóanyagoknak legalább egy része pár nap alatt kiuntatódik. A benzín határárszabása egyelőre mellőzhető volt, mert az árakra nézve az egyes finomítottak sikerült a mai viszonyok között elfogadhatónak mondható egyezséget létesíteni. Eszerint a most kiosztásra kerülő 750—760-as fajsúlyú benzín mm.-ként 110 koronáért, a 760—770-es benzín 106 koronáért, az egyharmad rész szeszből és kétharmad rész benzolból álló keverék pedig 98 koronáért kerül forgalomba. A gépekhez szükséges egyéb olajneműek feloldása iránt a hadügyminiszter ezúttal is esetről-esetre fog intézkedni. A gépészek és motorkezelőknek, valamint a fűtőknek a hadiszolgálatok alól való ideiglenes mentesítése iránt a legmesszebbmenő intézkedések tettek. Hajlandó vagyok a rendelkezéseimre álló eszközökkel a lehetőséghez képest előmozdítani, hogy a szántógépek beszerzése megkönnyítették és ama gazdákat, akik a folyó év végéig akár motoros, akár gőzerejű szántógépeket szeretnek — körülményeik esetről-esetre való mérlegelése mellett — kamatsegély engedélyezésével támogatni. Még pedig oly formában, hogy a beszerzett szántógépek vételárának 5 év alatt való törlesztését feltételezve, az igazolt beszerzési ár 3 százalékos kamattal 5 éven át a feltételezett törlesztés arányában csökkenő részletekben fogom az érdeklő gazdáknak államszegélyként kiutalványozni, vagyis ha a szántógép 30.000 koronába kerül, az azt vásárló gazda az első évben az egész 30.000 korona, a második évben 24.000 korona, a harmadik évben 18.000 korona, a negyedik évben 12.000 korona, az ötödik évben pedig 6000 korona tőkének évi 3 százalékos kamattal igényelheti állami segély gyanánt.

A gabona előnyárainak meghosszabbítása és a szabad kereskedelem visszaállítása. A Jásznagykunszolgátok vármegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányja Almásy Imre gróf elnöklete alatt ülést tartott. A gyűlés arra való tekintettel, hogy a kedvezőtlen időjárás következtében a gabonabevitel karitása rá fordított aránytalanul sok költség mellett is csak nagy károsodással és késedelemmel végezhető, s minthogy a szállításra kész gabona is csak késedelmesen vétetik át s így a gazdák az előnyárak kedvezményétől elesnek, távirati kérelemmel fordult a miniszterelnökhöz a gabona-határzásra oly értelmű módosítás iránt, hogy a most érvényes buza és rozs előnyárak érvénye tizenöt nappal meghosszabbítottassék s a következő előnyárak érvénye ezen meghosszabbításnak megfelelően kitolassék. Az őszi gazdasági munkálatoknak rendben történő elvégzéséhez szempontjából kérelmezte a választmány, hogy a gőzekegépész és fűtők az év végéig szabadságoltassanak s hogy a hadifoglyok az őszi munkálatokra is igénybevehető legyenek s az időjárásnak megfelelő ruházattal láttassanak el. A folyó évi termés értékesítésének megkönnyítése végett kérelmezte a választmány, hogy a maximális árak a kamat és tárolási költségekkel havonként emel-

tessenek, továbbá a szabad kereskedelem visszaállítását, mert lehetetlennek tarja az összes gabonatermék egy központból való értékesítésének lebonyolítását a mai időjárási viszonyok mellett, a nélkül, hogy a gabona szemetelésében az egyesek s a köz nagy hátrányára jelentékeny károsodások ne forduljanak elő. Felkérte a választmány a vármegye alispánját, hogy a visszaélések meggátlása végett a gabona értékesítését a hatóságokkal a legszigorubban ellenőriztesse.

Rendelet a Korpaközpontról. A hivatalos lap legutóbbi száma kormányrendeletet közöl a korpa forgalombabocsátásának szabályozásáról és a Korpaközpont felállításáról.

A rendelet először is a buza- és rozskorpa maximális árát az árpa-korparra is kiterjeszti. A malomvállalatok, a kizárólag vámorló malmok kivételével, minden korpát a Korpaközpont közvetítésével hozhatnak forgalomba. A Korpaközpontban a két malom együvéssé, az Omge és a Gazdaságvétség, továbbá a földművelésügyi és a kereskedelmi miniszter képviselői foglalnak helyet. A Korpaközpontnak korpát csak belföldre és a gazdasági felügyelőségek által kiállított utalványok alapján, vagy kicsinyben történő elárusítás:al foglalkozó kereskedő útján szabad eladni. A földművelésügyi miniszter állapítja meg, hogy mennyi korpát szabad a kicsinyben való eladással foglalkozó kereskedő útján elárusítani. Ily elárusítással malomvállalat meg nem bízható. A Korpaközpont költségeinek fedezésére a közvetítésével eladott korpa után métermázsánként 50 fillér jutalékot, a kicsinyben eladó kereskedők pedig a Korpaközpont jutalékával együtt legfeljebb két koronát számíthatnak fel, ugy hogy a korpa a malomban vagy valódi állomásán métermázsánként 18 K 51 fill.-ért, a kicsinyben elárusító által pedig az elárusító üzletében vagy raktárában métermázsánként legfeljebb 20 koronáért adható el. A kicsinyben elárusítónak egy vevő részére egyszerre 10 métermázsánál többet eladni nem szabad.

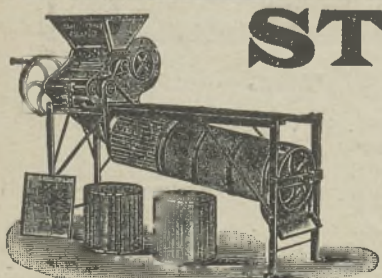
A mezőgazdaság és a telefonforgalom. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület azzal a kérelemmel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a hadiérdekből beszűjtetett magántávbeszélőforgalom a lehetőséghez képest ujjól megnyitassék legalább a hadiszínterektől távolabb eső vidékeken, hogy így az egyes gazdaságoknak egymással a legközelebbi városokkal és illetékes közigazgatási hatóságokkal leendő szóbeli érintkezése ismét lehetővé váljon idő- és költségkímélés szempontjából. A kereskedelemügyi miniszter válaszában közölte az OMGE-val, hogy e kívánságot teljes mértékben méltányolja s azon van, hogy a kényszerű korlátozások a lehető legszűkebb körre és időtartamra szoríttassanak. E törekvésnek eredményeképpen máris lehetővé vált a törvényhatósági (környéki) távbeszélő forgalomnak Magyarország középső részén s a helyközi távbeszélő forgalomnak egyes áramkörökön újból való felvétele.

Cséplés villamos árammal. Szabadkáról írják: Most, amikor az emberi munka és állati erő akkora mértékbe megdrágult, szinte országos jelentőséget nyer az az elhatározás,

amelyet a szabadka—palcisi villamos részvénytársaság valósít meg. Arról van szó, hogy a cséplési időnyre azokra a földekre, amelyek a villamosvezetéktől nincsenek megszervezve, igen jutányos áron ideiglenesen bevezetik a villamos áramot és ezzel hajtják a cséplőgépet.

Hadifoglyok a mezőgazdaságban. Az idej aratás befejezéséről érkező hírek sűrűn emlékeztetnek meg arról, hogy a hadvezetőség azon intézkedése, amelylyel a mezőgazdasági munkák ellátására alkalmas hadifoglyokat egyes birtokosoknak és községeknek átengedte, a gyakorlatban mennyire bevált. Igaz, hogy a gazdaközönség a maga részéről is elkövetett mindent, hogy a hadifoglyok a reájuk bízott teendőket megelégedéssel teljesítsék, amennyiben bő élelmiszérukról és jó bánásmódról gondoskodtak, sőt sok helyen még a nyári évszaknak megfelelő ruházat és dohány adományozásával is igyekeztek munkakedvüket fokozni. Mégis foglyok mivoltukra való tekintettel időről-időre ellenőriztetni kell, vajjon a hadvezetőség részéről megállapított feltételek és kikötések pontosan betartatnak-e? Ilyen ellenőrzési szemlék alkalmával azt is meg kell állapítani, hogy a hadvezetőség részéről a községeknek átengedett foglyok ellátása fejében kilátásba helyezett térítési összeg folyósításának feltételei tenforognak-e. E pont körül egyes helyeken félreértések merültek fel, a melyek azonban tisztázandó — amint értesülünk — a foglyok további alkalmazása elé akadályok nem fognak gördülni.

Az aratás költsége és a gabona ára. A Bács-bodrogvármegyei Gazdasági Egyesület a megállapított maximális ár változatlan fönntartása érdekében a miniszterelnökhöz intézett feliratában főleg a mezőgazdasági üzemszönyokkal okolja meg kérését. Megállapítja az egyesület, hogy a rendelkezésre bocsátott katonai munkaerővel iparkodás hiányában az aratás kerestenként két korona körüli árba kerül, a munka lassan halad, mert páronként és naponként átlag tíz kerestnél az aratók többet nem aratnak. A hadifoglyok felerészben nem lévén mezőgazdasági munkások, páronként és naponként csak 4—5 keresttet végeznek. Így ez a munka látszólagos olcsósága mellett is drága. Cselédség alig van, a munkásokat hadimunkára még mindig viszik, selejtes kaszás munkás marokverő nélkül napszámán 10—16 koronáig kevés számban kapható, gyereknap száma 4—6 korona. Az árpa gyöngén sikerült, a tengeri sok helyen kézímunkát még egyszer sem kapott, igaz állat nincs, igen sok helyen most az aratás alatt kell a requirált gabonát szállítani. Fuvarost egyáltalán kapni nem lehet, a takarmány a gyakori esőzés következtében nagy részében megromlott. Sok gazda foglalkozik a tervvel, hogy eddigi intenzivebb gazdálko-

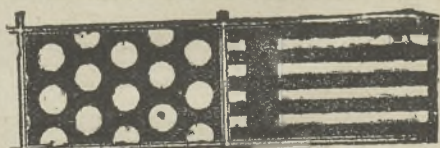

STAHLEK és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44—46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcséplőgépek számára.

dással felhagyva, jövőre az ugartatással kapcsolatos hármas vagy négyes nyomású gazdálkodásra térjen át.

Németország gabonatermése. Berlinből írják: A Vossische Zeitung az ideai termés nemsokára közzéteendő adatai alapján rámutat arra, hogy Németország kenyérmagvakban átlagban jó közepes termést várhat s azonkívül a múlt évi termésből még nagy készletek maradtak meg, amelyeket 600—700.000 métermázsára lehet becsülni. Ilyen körülmények között — írja a lap — nagyon valószínű, hogy a birodalmi gabonahivatal fel fogja emelni a napi kenyéradagot mihelyt tudomására jut a hivatalos termésbecsítés.

Az elesettek földbirtoka. Wienből írják: A háboruban elesett harczosok között, természetesen Ausztriában is, többen voltak kisebb-nagyobb földbirtoknak a tulajdonosai. Ezeket a gazdaságokat vagy az özvegy, vagy pedig a gyermekek vezetik tovább, de többször megtörtént, hogy egyes ügynők arra iparkodtak rábeszélni a hátramaradtakat, hogy olesó áron tegyék pénzzé a birtokot. Az osztrák kormány ismételtelen rendeletben utasította a hatóságokat annak a szigorú ellenőrzésére, hogy a jövőben ilyen esetek ne forduljanak elő. Mindenesetre dicséretre méltó igyekezet, hogy az osztrák kormány az ügynők kapzsisága ellen meg akarja védelmezni azokat, akik a hozzájuk legközelebb állónak elvesztésével amúgy is legtöbbet áldoztak a hazáért. A rendeletnek nemzetgazdasági jelentősége is van: megakadályozza, hogy paraszttal nagy tömege esetleg megbizhatatlan elemek kezébe jusson. Jó lesz nálunk is vigyázni!

Foszfortartalmu trágyaanyagok biztosítása a gazdák részére Ausztriában. Wienből írják, hogy az osztrák kormány egy múlt hó 31-én kibocsátott rendeletével intézkedik a mezőgazdaságnak foszfortartalmu trágyákkal való ellátása tekintetében. A rendelet felhatalmazza a földművelésügyi minisztert, hogy a foszfortartalmu trágyaanyagokat előállító vállalatokat kötelezhesse arra, hogy bizonyos mennyiségű trágyát a miniszter által megjelölendő mezőgazdák részére szállítsanak. Ugyanerre kötelezhetők azok a kereskedők is, akiknek raktárában foszfortartalmu trágyaanyagok vannak. A minisztérium által megállapított mennyiségek szállítása alól a vállalatokat és kereskedőket esetleg fennálló szerződéseik sem mentesíthetik. A műtrágyaárak kötelesek legkésőbb minden hónap 15-éig az előző hónapban termelt trágyaanyagokat bejelenteni. A rendelet továbbá intézkedik a szállított műtrágyák átvételi árára, illetve az eljárásra vonatkozólag, amely mellett az árak megállapítandók lesznek.

A tavalyi requirált gabona. Több faluban előfordul, hogy jőllehet már az új gabonát vizsá eladásra, a múlt évben requirált termésből még mindig van készlet a gazdánál, mert azt a hatóság még el nem szállította s így ki sem fizette. Illetékes helyen erre nézve azt a felvilágosítást adták, hogy az ilyen gabona másnak el nem adható. A Haditermény Rt. a községi eljárástól utján felhívja a termelőket, hogy augusztus 10-ig jelentésként be a még el nem szállított requirált készleteket. A középpont ki fogja küldeni a szükséges számkat s az elszállításakor a gabonát nyomban ki fogja fizetni.

Az északkeleti vármegyék hitelszervezete. Az Ugocsa vármegyei Gazdasági Egyesület akciót indított abban az irányban, hogy az Altruistabank erdélyi akcióját terjesszék ki az északkeleti vármegyékre is. Fölíratot intéztek ebben a kérdésben a kormányhoz s átiratban keresték meg a társ-ejesületeket, fölkrve azokat a mozgalom támogatására.

A Szatmár vármegyei Gazdasági Egyesület Böszörményi Emil elnöklésével tartott igazgatóság választmányi ülésén foglalkozott a kérdéssel. Megjelent az ülésen György Endre titkos tanácsos, a ki behatárolta ismertette a módokat, a melyek útján a nehéz viszonyok között levő északkeleti vármegyék középbirtokainak terhe enyhíthető lenne. Szójták tájékoztatja a választmányt arról is, hogy a pénzügyminiszter hajlandó ezzel a kérdéssel behatárolt foglalkozni. Ha az északkeleti vármegyék kezét fogják, az eredmény nem lehet kétséges, a mi semmi esetre sem kicsinylendő, mert Szatmár vármegyében is nagyon komoly a középbirtokos osztály helyzete. Beható tanácskozás után kimondotta a választmány, hogy az eszmét magáévá teszi, fölirattal fordul a miniszterelnökhöz, valamint a pénzügyi és földművelésügyi miniszterekhez. Határozatba ment még hogy a fölterjesztésekben Szatmár vármegye különös viszonyai ki fognak domboríthatni különösen kiemelik a vármegyei birtokosok óriási terheit, melyeket a vízszabályozás terén vállalt magára a birtokosság és a melynek várt

eredményét az egymásra következett csapadékdus esztendőik teljesen megsemmisítették.

A dohányjövődék háborus üzlete. A dohányjövődéki központ igazgatóságától eredő értesülés szerint az idén, noha a katonaság óriási szükségletét is ki kellett elégíteni, a dohány földolgozásában fönnakadás nem állott be. A háborus év forgalma fölülhaladja a kétszázmillió koronát. Rendek körülmények közt egyik évről a másikra a jövődék forgalmának növekedése 3—4 millió korona szokott lenni. A háboru alatt ez a növekedés 30 millió is meghaladt. Az idén a normális átlagon felül emelkedő igen jó dohánytermésre van kilátás. Mint minden évben, ugy az idén is, az ország éghajlati viszonyai szerint helyenkint változó lesz a dohánytermés ugy mennyiség, mint minőség tekintetében. Azokon a vidékeken, ahol több eső volt június folyamán, ott több és jobb dohány fog teremni; a száraz vidékeken gyengébb és kevesebb lesz a dohány. De ez kiegyenlíti egymást, ugy, hogy átlagosan igen jó termést várhatunk.

Gazdasági hírek Törökországból. Mióta a török háboru kitört, azóta még jobban csökken a nemzetközi kereskedelmi forgalom és Törökország elzárva a szövetségesitől, egymagára maradt és a maga erejéből küzdi végig a gazdasági háborut is. Ott is moratóriumot léptettek életbe és később új bankjegyet bocsátottak ki kényszer-árfolyamon, Maximális árakat is életbe kellett léptetni, bár Törökország mindenféle gabonaművelés bőségesen el van látva. De az ország eléstára az ázsiai birodalom belseje és nagyon nehéz volt megszervezni az elszállítás munkáját. Végül mégis sikerült ezt megoldani, hogy a sűrű lakott partvidék is bőségesen el van látva gabonaművekekkel. A hiányzó ipari termékek — a petroleum, cukor, papír stb. — beszerzését a magánkereskedelemlre bízta a török kormány, a mely a requirálásoknál is elővigyázatosan járt el, hogy a kereskedőket el ne riassza a bevásárlásoktól. A kormány nagyon sok vetőmagvat, burgonyát, kukoriczát adott a földműveseknek, ugy hogy a terméskilátások kitünőek. A nem hadköteles embereket jórészt mezőgazdasági munkára kötelezték.

A román mezőgazdák kívánságai. Bukarestből jelentik: A tegnapi tartott mezőgazdasági konferencia ülésén felolvasták a különböző mezőgazdasági szindikátusok szövetségének emlékiratát, a mely a szállítás és kivitel megkönnyítésére vonatkozó követelményeket sorolja fel, a mennyiben azokat a minisztertanács elvben jóváhagyta. A tervezett könnyítések az összes gabonaműveki kiviteli tilalmának felfüggesztésére, pályaudvarok kibővítésére, többek között a predeáli, palánkai és burdjenii pályaudvarok megnagyobbitására, a határmenti helységek vezető kis vasutak építésére stb. vonatkozik. Könnyítést kérnek a vámügyi eljárás tekintetében. A kongresszus határozati javaslatában a következőképpen összegezte kívánalmait: A kiviteli tilalmak felfüggesztése, megfelelő számú száknak beszerzése, a mezőgazdasági termények kiviteli módzatainak megállapítása, a szindikátus és a közmunkügyi miniszter megegyezése alapján, valósulás utján vámügyi könnyítések.

A gabona ára és a benzindrágóság. A magyar gazda sokféle panasza körül, a mely a monarchia két országának gabonaállításánál a háboruval kapcsolatban mutatkozott, sürgős orvoslást kívánna még mindig a benzinnel kérdés megoldása. Egy napilapból vészszük e hírt: Előfizetőnk, T. F. református lelkész nagyon találóan figyelmeztett arra, a kirívó ellentétre, hogy miközben a magyar földművelő bőséges véráldozattal visszacserezte a galicziai olajterületeket, azalatt itthon dolgozó hozzátartozói, kik verejtek es odaadással végzik a munkát helyette is, nyögnek az olajmezők tulajdonosainak közvetett uszorája alatt. A közönségnek inkább az ilyen körülményeket kellene alapsabbban megvizsgálni, hogy rámutathasson azután az igazi uszorásokra. A cikkely beküldője szembeállítja a mezőgazdaság megnagyobbodott termelőköltőjét, a mi azáltal is elkövetkezett, hogy a múlt évben a motorok 27 koronás benzinnel csépeleltek a 30 koronás gabonát. Most ugyancsak a tavalyi 30 koronás árat fizetik a gazdának, pedig ezidén 110 koronás benzinnel kénytelen csépelni és a 34 filléres olajár helyett pedig 200 koronát fizetett az olaj métermázsájáért. Bizonyára az egész gazdaközönség nevében szólal meg a levélíró, a mikor megjegyzi, hogy az ilyen égetően fontos kérdéseknél az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek nagyobb energiával kellene hallatnia szavát, melynek súlyát a gazdák ösztönzése adja meg.

Utmutató a termésértékesítési rendeletekről. A Magyar Gazdaszövetségnek »Az új termés értékesítése« című füzet, melyet hét-

ezer példányban bocsátott ki, már elfogyott. Miután azonban a gazdaközönség köréből még nagyon sokfelől kérnek példányokat, a szövetség új kiadást rendez a füzetből, annál is inkább, mert az első kiadás a később megjelent kormányrendeletek miatt több tekintetben elavult. *A második kiadás, mely már megjelent s példányoként husz fillérért a szövetségnek (Budapest, Üllői ut 25.), vagy a Pátria könyvkereskedésnél (Budapest, Üllői ut 25.) kapható is, ki van egészítve a legújabb kormányrendeletek magyarázatával, a melyek a termés értékesítéséről, feldolgozásáról, forgalombahozataláról és a maximális árakról szólnak.* Miután a füzetet illetékes helyen revidiáltak s így teljesen autentikus magyarázata az összes értékesítésére vonatkozó kormányrendeleteknek, nagyon ajánljuk a termelőeknek, kereskedőknek és fogyasztóknak már csak azért is, mert ez a zsebben hordható füzet sok esetleges kártól óvja meg őket a termés eladása körül.

Nagy érdeklődés természeti kincseink iránt. Hogy a német féke a háboru után a politikai érdekeknek megfelelő gazdasági elhelyezkedést igyekezik keresni a külföldön, annak egyik figyelemre méltó jele az is, hogy mostanában rengeteg kérdészközö levél érkezik Magyarországra, a mely a természeti kincsek kiaknázásának lehetőségeiránt érdeklődik. Alkalmassint ezzel függ össze az az értesülésünk, hogy a Földtani Intézet, a mely gyakorlati téren is szolgálatot igyekezik tenni a magyar közgazdaságnak, kutatásokat vett tervbe az ország különféle területein. Bihar megyében Szontagh Tamás dr., a Földtani Intézet aligazgatója, Pálffy Mór főgeológus, László Gábor dr. osztálygeológus, Roztorszik Pál, Telegdi Róth Károly dr. és Kormos Tivadar dr. kur. geológusok utaznak el, Vas megyében pedig Jagovits Lajos dr. egyetemi tanársegéd fogja elvégezni a geológiai fővételeket. A míg tehát az elméleti vámtanácskozások megakadtak Berlinben, a gyakorlati gazdasági közlekedés Magyarország és Németország közt a megvan!

A nagyörösi uborkakivitel. Nagyörösről írják, hogy az uborkaüzlet folyó évben nem remélt forgalmat ért el. A kereslet oly nagy, hogy a megrendelőket nem képesek kielégíteni s háromszor annyi áru is elfogyta. Pedig az uborkatermés igen jó s még sem tudják a szükségletet lebonyolítani. Emellett az árak is magasak. Tavaly 3 koronával is adták a termelők az uborka métermázsáját, ma 25—30 koronát is szívesen megfizet érte a kereskedő. A termelők egy holdból 2000—2500 korona áru uborkát is kiárulnak.

A tokaj-hegyaljai hordószükséglet. A földművelésügyi miniszter biztosította a Zemplén vármegyei Gazdasági Egyesületet arról, hogy oda kíván hatni, hogy a tokaj-hegyaljai szőlőgazdáknak a szükséges hordók megszerzésénél lehetően támogatást nyújtson. E célból hajlandó a miniszter a kincstári erdészettel termelt és készletben levő összes gönczi hordónak való tölglyfadongát, a melyek körülbelül 5130 akó (2872 hektoliter) irtartalomnak felelnek meg akónként 3 korona 60 fillérért Zemplén vármegye törvényhatóságának rendelkezésére bocsátani azal az céllal, hogy ezeket a dongákat a törvényhatóság dolgoztassa föl gönczi hordókká és önköltségi áron bocsássa a szőlőgazdák rendelkezésére. Ezenkívül hajlandó a miniszter nagyobb ürméretű körülbelül 2—7 hektoliteres hordók készítésére való kincstári tölglyfadongát is, továbbá használt, de jó állapotban levő 2—7 hektoliteres hordókat is — a törvényhatóság útján — a tokaj-hegyaljai szőlőgazdák rendelkezésére bocsátani és pedig a dongát akónként 3 korona 60—80 fillérért, a használt hordókat pedig körülbelül 9—12 koronáért.

Szőlőkivitel Németországba. Tekintettel arra, hogy Olaszország az idén nem fog Németországba szőlőt szállíthatni, kedvező alkalom kínálkozik szőlőgazdáinknak arra, hogy termelési feleslegeiket Németországban értékesíthessék. Szőlőinknek Németországban is jó hire van és ezért szívesen fizetnek valamivel többet, mint az olasz áruért. Szükséges volna azonban, hogy termelőink előbb kisebb próbaküldeményekkel a német vevők bizalmát megnyerjék; vonatkozik ez pedig főleg a csomagolásra, a mely a szőlőnél különösen fontos szerepet játszik.

Borüzleti kilátások. A csehországi borkereskedők és bortermelők szövetsége a napokban a következő jelentést tette közzé:

Az utóbbi időben Ausztria és Magyarország összes bortermő vidékein a bor árának olyan emelkedése észlelhető, a minőt eddig lehetetlennek tartottak volna. A nagykereskedők készletei már régen nagyon leapadtak, az olaszországi háború kitörése óta pedig a borárak szinte ugrásszerűen felszöktek, mert a dalmáciai, isztriai és déltiroli vasúti vonalakra a horszállításnál hosszú ideig nem lehet számítani. Ezekről a nagy bortermelő vidékekről tehát, a melyekre pedig az egész monarchia bortermésének egyharmada vagy néha a fele esik a bor kivitele alig lesz lehetséges. Ennek folytán nemcsak most, de esetleg még az ideai szüret idejében is csak a többi osztrák tartományoknak és Magyarországnak a bortermésére leszünk utalva. A múlt őszt óta, de különösen az utóbbi időben a hadsereg sok vörös bort vásárolt. Németország, a mely vörösbor szükségletét eddig csaknem kizárólag Franciaországból és Olaszországból fedezte, most egyedül mi reánk van utalva. Meglévő borkészleteink oly csekélyek, hogy még ha az idén jó szüretünk lenne is, alig lenne befolyással a borárakra.

Aszalógép a kisgazdáknak. A földmivvelésügyi miniszter értesítette a vármegyék gazdasági felügyelőseit, hogy a gyümölcs- és zöldségaszalásnak a háztartásokban való alkalmazását minél szélesebb körökben megismertetni és elterjeszteni akarván, elhatározta, hogy augusztus havában összesen 250 darab aszaló készüléket oszt szét olyan vidékek kisgazdái között, a kik aszalásra alkalmas gyümölcs- és zöldségtermésüket első sorban saját háztartásuk céljára akarják feldolgozni. Ezen gépekből egy-egy vármegyében 3-4, esetleg 5-6 kerül szétosztásra.

Gyümölcsfeldolgozó tanfolyam. A Nagykőrösi Gazdasági Egyesület a földmivvelésügyi miniszter támogatásával gyümölcsfeldolgozó tanfolyamot rendezett be, amivel egyrészt a gyümölcsértékesítést kívánja elősegíteni, másrészt pedig az olcsó, tápláló élelmezést óhajtja

biztosítani. A megnyitáson *Czeplédi Tivadar* gazdasági tanár mutatott rá a tanfolyam jelentőségére. *Baróthyné Stegmüller Mária*, az országos háztartási tanfolyamok középponti igazgatója, kifejtette, hogy a tanfolyam a gyümölcskonzerválás útján tudja gazdagítani és igazi életforrássá tenni az éléskamarát. *Magyar Kázmér* kir. tanácsos, a gazdasági egyesület elnöke, végül köszönetet mondott a földmivvelésügyi miniszternek a nyújtott támogatásért. A tanfolyamot *Láng Irén* tanárnő vezeti, neki segédkeznek *Lovás Emilia* és *Götz Margit*.

Lapunk mai számához csatolva van *Schwarz és Tauber* nagykanizsai cég prospektusa az »*Antispora Vita*« vetőmagcsávázószerrel, melyre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Budapesti takarmányvásár.

(IX. ker.) Mester-utca, 1915. évi aug. hó 13. napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott községekben 105 szekér réti szénát, 40 szekér muhart, 12 szekér zsupszalmát, 45 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 80 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 300 zsák szecskát.

A forgalom élénk.

Árak métermázsánként fillérben a következők. réti széna I. r. u. 1200—1500, réti széna II. r. u. 800—1100, réti széna csomagolása 700—740, muhart 1200—1600 zsupszalma 900—1060, alomszalma 800—940, takarmányszalma ———, tengeriszár ——— zabos-bükköny 1100—1400, lóhere 1200—1600, luczerna 1200—1500, köles ———, sarju ———, szalma szecska 1400—1600.

Összes kocsiszám 285. Összes súly 342.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszüzletben e héten a forgalom élénkebb volt és jobb vételkedv mellett több tétel prompt és augusztusi szállításra kelt el.

Kontingens finomított finomítványt maximális árban ajánlottak, ellenben másodkéz és kisebb finomított néhány koronával olcsóbban is.

A *denaturált szeszben* e héten is élénk volt.

Denaturált szeszben a kereslet élénkebb és nagyban 105 K-val kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről prompt és

augusztusi szállításra igen gyér kínálat volt kontingens nyersszeszben és csak néhány kisebb tétel kelt el 10.—K-val a maximális áron alól.

Az árak (maximális) nagyban:

Kontingens nyersszesz adó- és adópótlék nélkül	190 K
Kontingens finomított szesz adó- és adópótlék nélkül	200 »
Adózott finomított szesz	360 »
Exkontingens nyersszesz eczetgyárosoknak	130 »
Denaturált szesz	105—106 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A borjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVÉRHAS ELLEN.

VÉDEKEZZÜNK:

LÉPFENE

ORBÁNCZ

MIRIGYKÓR ellen

gyorshatású szérumokkal.

Mindezen anyagok mint **eredeti készítmények** hazai törzsekből, az első hazai állatgyógy. szérumtelepen

JENNER-PASTEUR INTÉZET

laboratóriumaiban készülnek és a készítmények államilag felülvizsgálatnak.

Sürgőnycim: Jennerpasteur Budapest.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Szabadalmazott és törvényesen védett VETŐMAGCSÁVÁZÓSZER „ANTISPORAVITA“

Hazai és külföldi szaktekintélyek megállapították, hogy az „ANTISPORAVITA“ az összes vetőmagfélék, de elsősorban az üszög által hazánkban állandóan fenyegetett búzának csávázására a legmegfelelőbb és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 kor. 40 fillér. Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálnak a vezérelárusítók:
Schwarz és Tauber nagykereskedők

N A G Y K A N I Z S A.

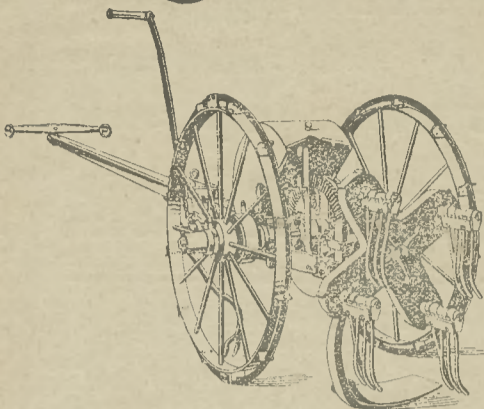
Törzskönyvezett

erdélyi magyarfajta tenyészet,

mely néhai báró Kemény Béla
által 1873. évben alapított

a székelyszenterzsébeti (Udvarhely megye)
uradalomban eladó.

Burgonyaszüretelő- gép

„WELT“-RODER

Szolid,
egyszerű szerkezet.
Minden talajnemre, mély-
ségre és lerakótávol-
ságra igazítható.
Könnyen, gyorsan és
tisztán dolgozik.
Kérje költségmentesen a 692. sz.
Roder-Prospektust

Ph. Mayfarth & Co.-tól mezőgazdasági gépgyár
Wien, II., Taborstrasse No. 71.

700 elsődíj, aranyérmek stb. 1500 munkás és tisztviselő.
○ ○ Vizonteladók és képviselők kívánatosak. ○ ○

BENZINT

benzint, ponyvát, zsákokat, gépolajt, minden-
féle gazdasági gépeket, géprészeket, teher- és
luxus-automobilokat azonnal jutányosan szállít:

CSAPO és TÁRSA kereskedelmi iroda
BUDAPEST, Rákóczi-út 51. sz.
Rákóczi-udvar, földszint 9. üzlet.

Veszek jöminőségű **biborheremagot,**
babot, lencsét, mákot,
mustármagot, idei hosszú fajta rózsa-
krumplit és szénát, szalmát

bármily mennyiségben, helyszinén átvéve és fizetve

CSAPO és TÁRSA kereskedelmi iroda BUDAPEST, Rákóczi-út 51.
Rákóczi-udvar, földszint 9. üzlet.

ŐSZI VETÉSHEZ

már most lássuk el magunkat **magesávázó-szerrel**, mert tudvalevőleg rézgálicz alig kap-
ható, vagy csak nagyon drágán. A magot nemcsak üszök, hanem varjuk és rovarok kártevéseitől
is kitűnően megóvjá a 8 év óta használatban levő, tudományosan és gyakorlatilag kipróbált

CORBIN

A „CORBIN“

olcsóbb ma mint a rézgálicz, használata egyszerű. Leg-
jobb bizonyítványokat és árajánlatot kívánatra azonnal küld:

Dr. KELETI és MURÁNYI vegyészeti gyára, UJPEST.

34406/915. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallás alap temesvármegyei következő birtokai u. m.

1. Temescserna község határában fekvő 1129/993/1600 kat. holdas birtok

2. Hattyas „ „ „ 684/393/1600 „ „ „

3. Drágonyfalva „ „ „ 669/1228/1600 „ „ „

4. Széphely-Józsefszállás községek határában fekvő széphelymirai 547/582/1600 kat. holdas birtok,

továbbá a magyar tanulmányi alapnak Temes vármegyében Temesliget község határában fekvő:

5. 982/12/1600 kat. holdas és

6. 363/1130/1600 kat. holdas birtokai **1915. évi október hó 1-től 1927. évi szeptember hó 30-áig**

terjedő 12 évre, alulírt miniszterium IX. ügyosztályában (V. Báthory-utca 12. sz. III. em.) **1915. évi augusztus hó 23-ik napján déli 12 órakor** tartandó

zártajánlatu versenytárgyaláson

kapcsolatban a vadászati joggal haszonbérbe fognak adadni.

Az ajánlatok minden egyes birtoktestre külön teendők.

Az egy koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok alulírott miniszterium segédhivatali igazgatójánál legkésőbb 1915. évi augusztus hó 23-ik napjának délelőtti 10 órájáig nyújtandók be. A borítékon jelzendő: „Ajánlat a . . . . . birtok haszonbérletére.“ Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra megajánlott évi haszonbér számokkal és betükkel irandó ki.

Az ajánlatok csak akkor tárgyalatnak, ha a kiszolgáltatott ajánlati minta perrendszerűleg két tanu előttemezésével van aláírva.

Bánatpénzül az 2. alatti birtokra 3000 korona, a 2. és 3. alatti birtokra egyenként 2000 korona, az 5. alatti birtokra 2000 korona, a 4. alatti birtokra 1600 korona, a 6. alatti birtokra 1000 korona teendő le vagy készpénzben vagy biztosítékképes értékpapírosokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál.

A befizetésről szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. A bánatpénz a szerződés megkötésekor a haszonbér félévi összegére egészítendő ki.

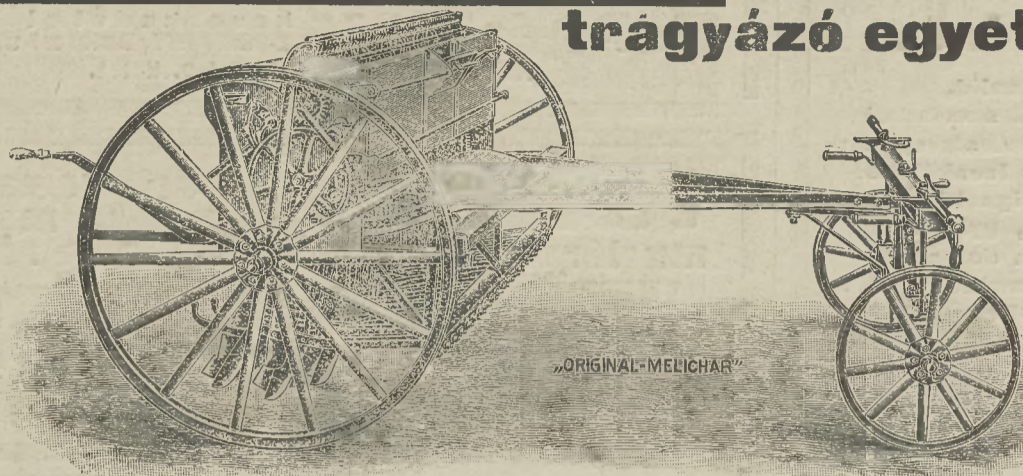
Elkészve érkezett, kellőleg ki nem állított, vagy fel nem szerelt ajánlatok, ugyszintén utóajánlatok figyelembevételre nem számíthatnak. A kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, valamint azok, kik a közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a miniszterium IX. ügyosztályában és a segédhivatali igazgatójánál Budapest, V., Báthory-utca 12. szám a buziásfürdői közalapítványi felügyelőségénél, a csáki közalapítványi ispánál megtekinthetők, mely helyeken egyszersmind ajánlati minták is kaphatók.

Budapest, 1915 július havában.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

IMPERATOR műtrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorbavető egyetemes vetőgépeink

értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak.

Az e géppel elérhető: **egyenletes vetés,** valamint a **műtrágya sorbavetése**

a vetőmag- és műtrágya-nagyfoku megtakarítását

eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vetőgépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

IMPERATOR

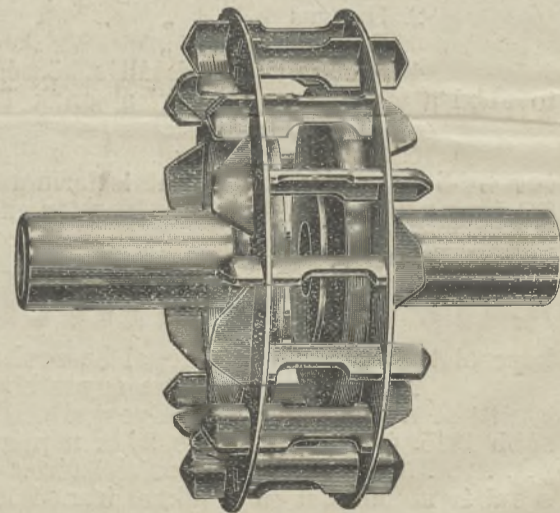
már az első idényben kifizeti magát, hisz qualitativ munkateljesítményével a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakorlati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL”

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknél és jó munkateljesítményüknél fogva világhírnévre tettek szert.

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készsággel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.